
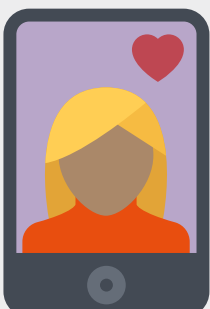

Lupp 2022

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Åsele kommun

ENKÄTFABRIKEN

ÅSELE KOMMUN
Sjeltien tjielte

“Ungdomsgården ska vara öppen mer än 1 gång i veckan”

–Kille, högstadiet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	8
B. Fritid	12
C. Skola	21
D. Politik och samhälle	27
E. Trygghet	37
F. Hälsa	46
G. Arbete	58
H. Framtid	62
Referenslista	72

**Innehållet i rapporten
är färgkodat!**

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen som nu är lag och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. Sveriges ungdomspolitiska mål är att alla ungdomar (mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut som tas och insatser som genomförs rörande unga ska utgå från dessa mål. I det ungdomspolitiska handlingsprogrammet togs även tre prioriterade områden fram: ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa. En viss modifiering har gjorts sedan dess, och de nuvarande prioriterade områdena är: ungas etablering i arbets- och samhällslivet, ungas makt och delaktighet samt ungas fritid, organisering och välmående.

Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomarnas livsvillkor i Åsele kommun. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Fritiden i Åsele kommun

En majoritet av ungdomarna i Åsele är nöjda med sin fritid och utbudet av aktiviteter. Högstadietjejerna är dock mindre nöjda än högstadiekillarerna. Även när det kommer till vad högstadieungdomarna gör på fritiden syns vissa könsskillnader, framför allt vad gäller andelen som spelar data-, tv- eller onlinespel. Totalt 85 % av högstadiekillarerna svarar att de brukar spela minst en gång i veckan, motsvarande andel bland högstadietjejerna är 43 %. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de bland annat brukar träna/idrotta/gymma, läsa, lyssna på ljudböcker/poddar och dansa.

En stor andel, 88-91 %, av både högstadiekillarerna och högstadietjejerna brukar streama film/serier och liknande minst en gång i veckan. Även bland de unga i gymnasieåldern och äldre uppger en hög andel, 95 %, att de brukar streama film/serier och liknande. Runt 60 % brukar umgås med kompisar och/eller träna/idrotta/gymma.

Vad som också framgår i avsnittet om fritiden är att 40 % av högstadieungdomarna och 32 % av de unga i gymnasieåldern och äldre tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor. Bland de saker som de unga saknar nämns ett större utbud av olika sporter, bowlingbana, crossbana och önskemål om fler öppettider på ungdomsgården.

Inflytande i skolan och kommunen

Majoriteten av högstadieungdomarna i Åsele vill vara med och bestämma om olika saker i skolan. Andelen som ser sig ha möjligheter att vara med och bestämma är lägre. Killar svarar i högre grad än tjejer både att de vill vara med och bestämma och att de har möjlighet att vara med och bestämma om olika saker.

Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de vill vara med och påverka i frågor som rör Åsele kommun. 43 % av högstadietjejerna och 26 % av högstadiekillarerna vill

vara med och påverka i kommunen. Andelen som ser sig ha möjligheter att vara med och påverka är lägre, 21 %, utan några könsskillnader.

Även unga i gymnasieåldern och äldre vill vara med och påverka i kommunen i högre grad än de anser sig ha möjlighet. 47 % av de unga i gymnasieåldern och äldre svarar att de vill påverka. 37 % svarar att de anser sig ha möjligheter att påverka.

Trygghet och utsatthet

En stor majoritet av de unga i Åsele känner sig trygga på olika platser i kommunen, exempelvis i hemmet, bostadsområdet och på stan eller i centrum. Tryggheten på ungdomens hus/fritidsgården är dock något lägre bland högstadieungdomarna, framför allt bland killarna. Högstadiekillarna känner sig även mindre trygga än högstadietjejeerna på sin träning/fritidsaktivitet.

Vad gäller utsatthet för brott och otrygga situationer har högstadiekillarna utsatts för hot och stöld i högre grad än högstadietjejeerna. Högstadietjejeerna uppger däremot i högre grad än högstadiekillarna att de utsatts för orättvis behandling. När det kommer till mobbning uppger 22-26 % av högstadieungdomarna att de utsatts under de senaste sex månaderna, tjejer i något högre grad än killar. Majoriteten av de som utsatts har utsatts i skolan. En relativt hög andel, främst bland tjejerna, har även utsatts på internet/i mobilen.

I Åsele ställdes även en kommunspezifisk fråga om utsatthet för våld i nära relationer. 7 % av högstadieungdomarna och 10 % av unga i gymnasieåldern och äldre svarar att de utsatts en eller flera gånger. De flesta utsattes för mer än 2-5 år sedan.

Tydliga skillnader i hälsa mellan kön

I avsnittet om ungas hälsa framgår att högstadietjejeerna mår bra i lägre grad än högstadiekillarna. Totalt 52 % av högstadietjejeerna svarar att de mår mycket eller ganska bra, motsvarande andel bland killarna är 78 %.

Tjejer uppger även i högre grad än killar att de har regelbundna psykiska och somatiska besvär, som stress, nedstämdhet och sömnsvårigheter. Exempelvis uppger 61 % av högstadietjejeerna att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Andelen bland killar är lägre, 22 %. De flesta som upplever besvär tror själva att det beror på skolarbete.

Bland de unga i gymnasieåldern och äldre svarar 68 % att de mår mycket eller ganska bra. En relativt hög andel, 47 %, svarar att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Övriga psykiska och somatiska besvär är mindre förekommande.

I avsnittet om hälsa framgår också att majoriteten av högstadieungdomarna, 86 % av tjejerna och 81 % av killarna, brukar träna så de blir andfådda eller svettiga minst en gång i veckan. Andelen bland unga i gymnasieåldern och äldre är lägre, 58 %.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2022 genomförts i Åsele kommun i målgrupperna 13-16 år, 16-19 år samt 19-25 år. Undersökningen genomfördes under hösten 2022. Insamlingen i högstadiet genomfördes genom en webbenkät under skoltid. Till de äldre målgrupperna skickades istället en inbjudan till undersökningen ut per post. Insamlingen har skötts av kommunen och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Åsele kommun.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Svarsfrekvens

Totalt har 94 elever av 94 på högstadiet (unga 13-16 år) svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 100 %. Bland ungdomarna i gymnasieålder (16-19 år) har 12 personer svarat på enkäten, utav totalt 85 personer. Detta ger en svarsfrekvens om 14 %. Bland unga vuxna (19-25 år) har 7 personer svarat, utav totalt 151 personer. Svarsfrekvensen bland unga vuxna är således 5 %. På grund av för få svar i den äldsta åldersgruppen redovisas resultatet för gymnasiet och unga vuxna sammanslaget i de frågor där detta är möjligt. Svarsfrekvensen totalt för gymnasiet och unga vuxna är 8 %. I de fall endast resultatet för gymnasiet redovisas beror detta på att frågan inte ställts till de unga vuxna.

Svarsfrekvensen är 100 % på högstadiet, och 8 % för gymnasiet och unga vuxna

Svarsfrekvensen är genomgående tillräckligt hög på högstadiet för att underlaget ska bedömas som representativt. För gymnasiet och unga vuxna är det dock väldigt få svarande vilket gör att resultatet bör tolkas med försiktighet.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge

en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder samt kön. Jämförelser, inte bara för kön utan även med avseende på andra faktorer, möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 10 personer har svarat i den aktuella gruppen.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "Annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är väldigt få till antalet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt i de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om de svarande och deras familj.

Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på Lupp-enkäten. 48 % är tjejer och 46 % är killar. Därutöver uppger 6 % att de har en annan könsidentitet. Totalt sett svarar 19 % att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

I tabell A5 på nästa sida framgår det att bland ungdomarna som svarat är 87 % själva födda i Sverige.

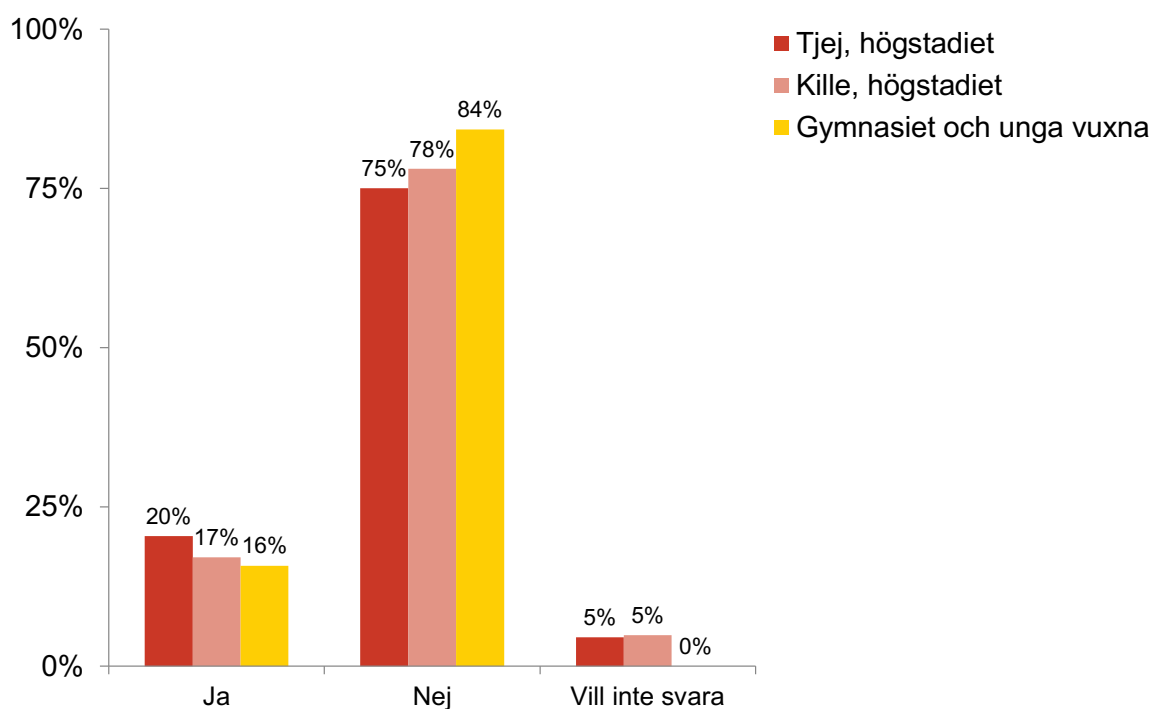
Om de svarande:

*19% totalt har en
långvarig nedsatt
funktion*

*48% tjejer
46% killar
6% annan könstillhörighet*

*72% Heterosexuella
2% Homosexuella
9% Bisexuella
17% Övrigt/annat/
vill ej svara*

A4. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

A5. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	87%	1%	7%	5%
Förälder A	80%	2%	11%	7%
Förälder B	76%	3%	11%	10%

A5a. Du angav att du inte var född i Sverige. Hur länge har du bott här?

	Procent
10 år eller längre	14%
4-9 år	43%
0-3 år	43%

A6. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

	Förälder a	Förälder b
Arbetar	81%	89%
Studerar	3%	3%
Föräldraledig	4%	1%
Arbetslös	0%	1%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	4%	2%
Ålderspensionär	2%	0%
Annat	6%	4%
Vet inte	2%	1%

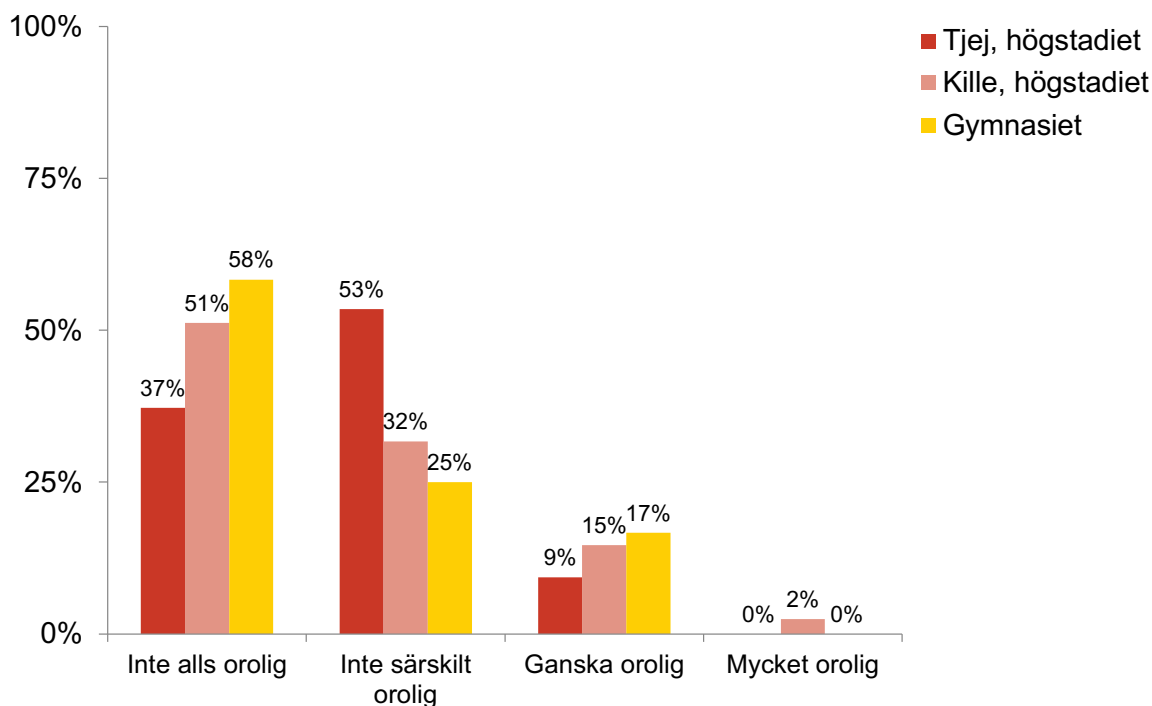
Ekonomi

En majoritet av högstadieungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock mellan 9-15 % av högstadieungdomarna som svarar att de är ganska oroliga. Endast en liten andel av högstadiekillarerna svarar att de är mycket oroliga. Killar i högstadiet svarar dock också i högre grad än tjejer i högstadiet att de inte alls är oroliga.

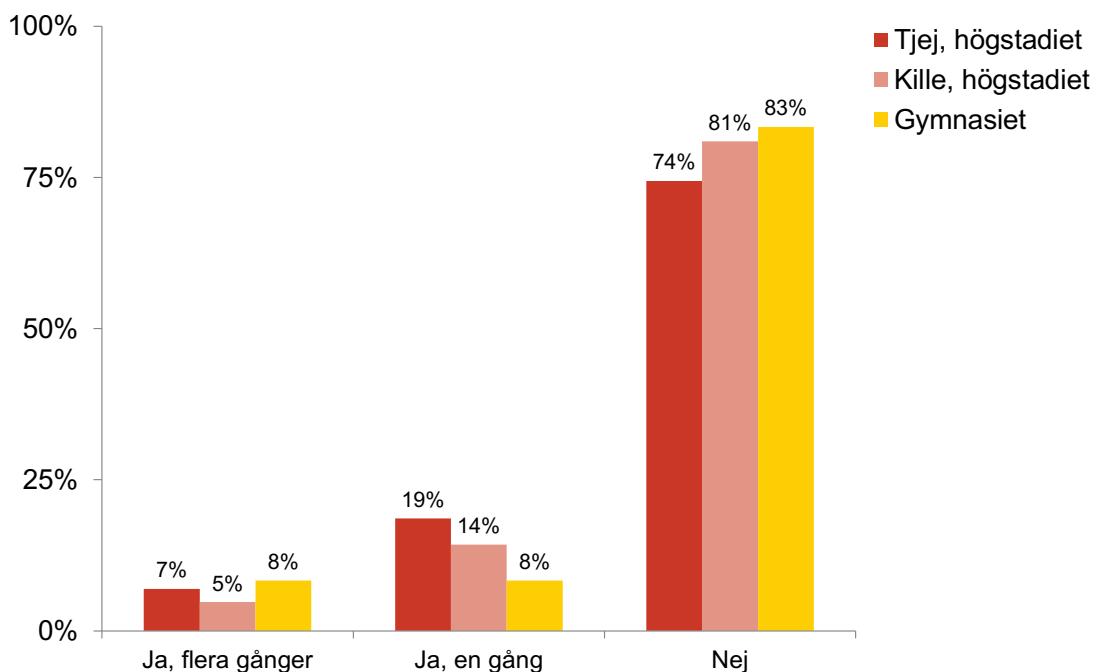
Även bland gymnasieungdomarna svarar majoriteten att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi. En andel om 17 % svarar att de är ganska oroliga.

Vidare framgår det i diagram A8 att mellan 16-26 % av de unga svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper, för att familjen inte haft råd.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

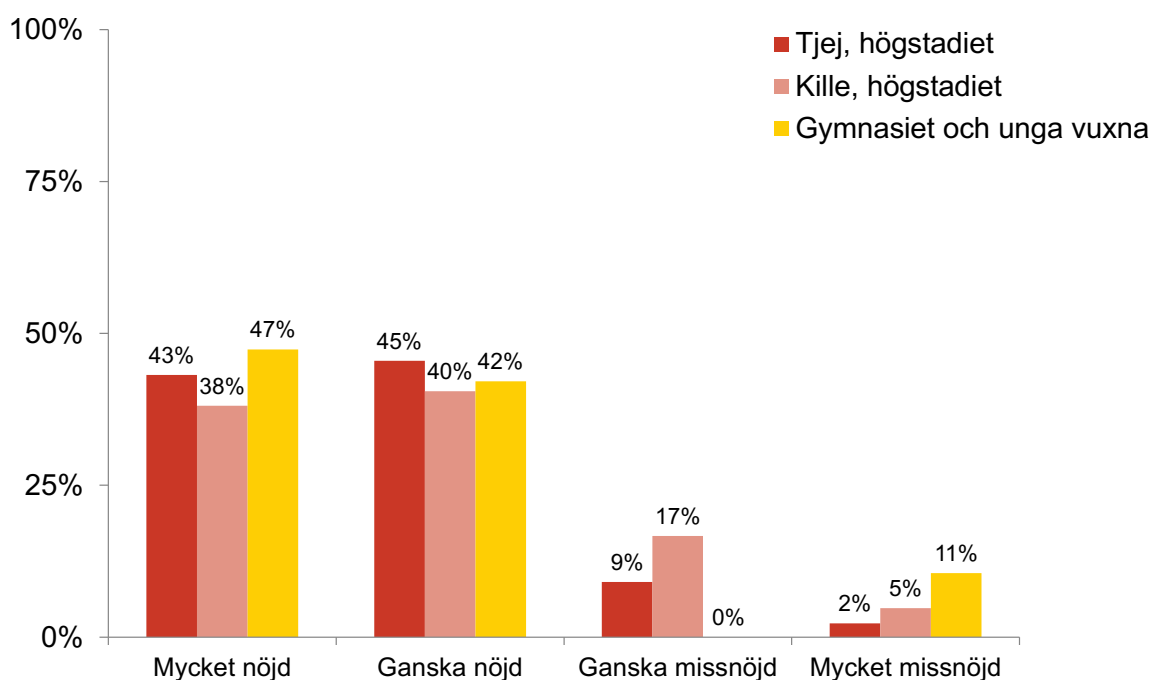

A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med sina pengar. De unga vuxna fick istället svara på hur nöjda de är med sin ekonomi. Vad som framgår i diagram A9 är att majoriteten är ganska eller mycket nöjda.

A9. Hur nöjd är du med dina pengar?*

*För åldersgruppen 19-25 ställdes frågan för "ekonomi" istället för "pengar".

”Att UG öppnar igen och att de ska även vara uppe på vardagar”

– Svar på frågan om vilka fritidsaktiviteter som saknas i Åsele kommun

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar och dels om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid. Forskning och tidigare studier visar dock att vissa grupper av ungdomar i lägre grad deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. Bland annat framgår det att utrikes födda tjejer, unga med funktionsnedsättning, unga hbtq-personer och unga med begränsade ekonomiska resurser i lägre grad är aktiva i fritidsverksamheter och föreningar.¹

En studie från MUCF år 2020 visar också att det är vanligare att unga utrikesfödda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever olika hinder för att delta i fritidsaktiviteter. I samma studie finner man också att var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.²

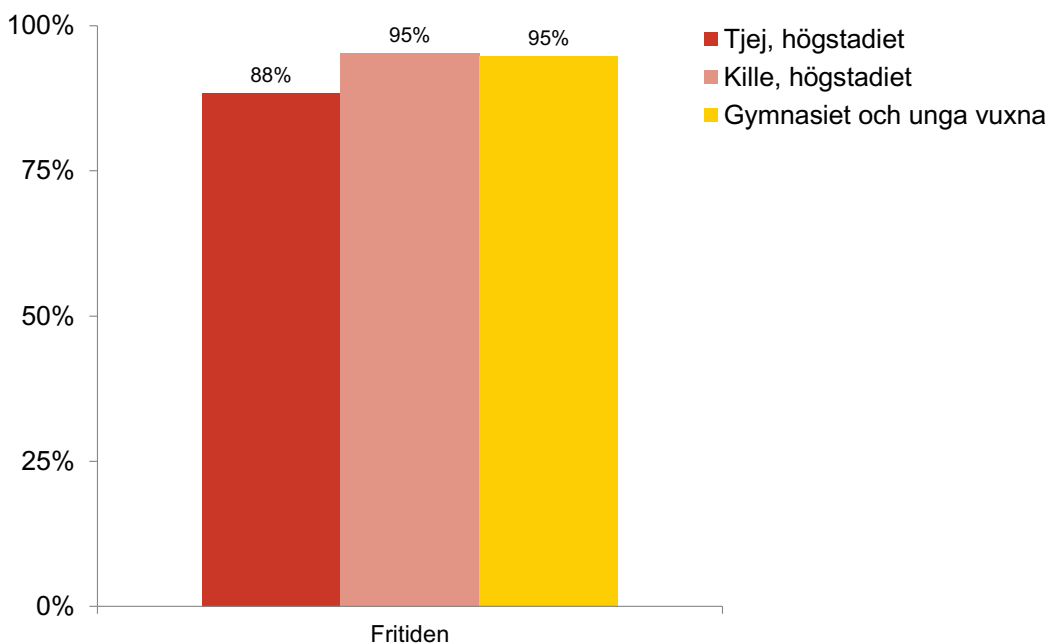
¹ MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

² MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder

Nöjdhet med fritiden

I diagram B0 nedan redovisas andelen nöjda med sin fritid i Åsele kommun. En stor majoritet är nöjda med sin fritid. I högstadiet ser vi dock att tjejer är mindre nöjda än killar.

**B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid?
Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"**

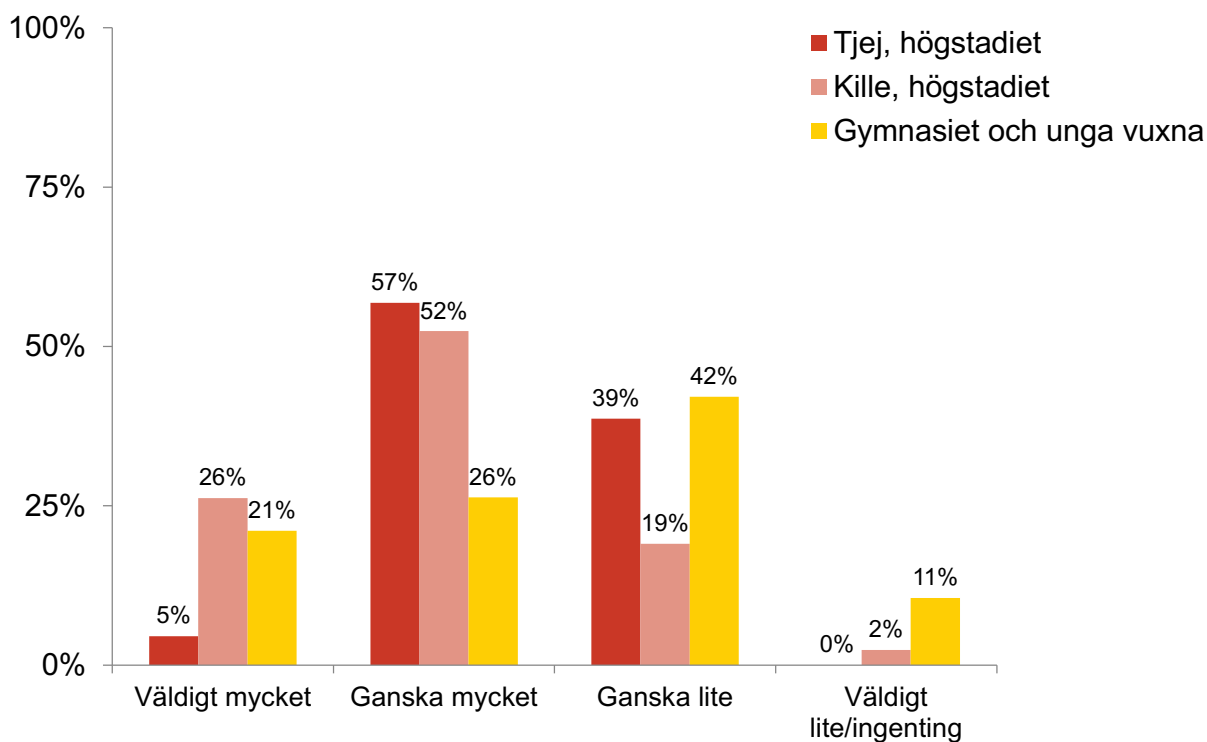

Utbud av fritidsaktiviteter

När det handlar om utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen eller hur mycket det finns att göra så framkommer i diagram B1 att majoriteten, 63-78 % av högstadieungdomarna tycker att det finns ganska eller väldigt mycket att göra. Högstadietjejerna är mindre nöjda än högstadiekillarna.

Bland gymnasieungdomar/unga vuxna är nöjdheten med fritiden lägre, totalt 47 % svarar att det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden.

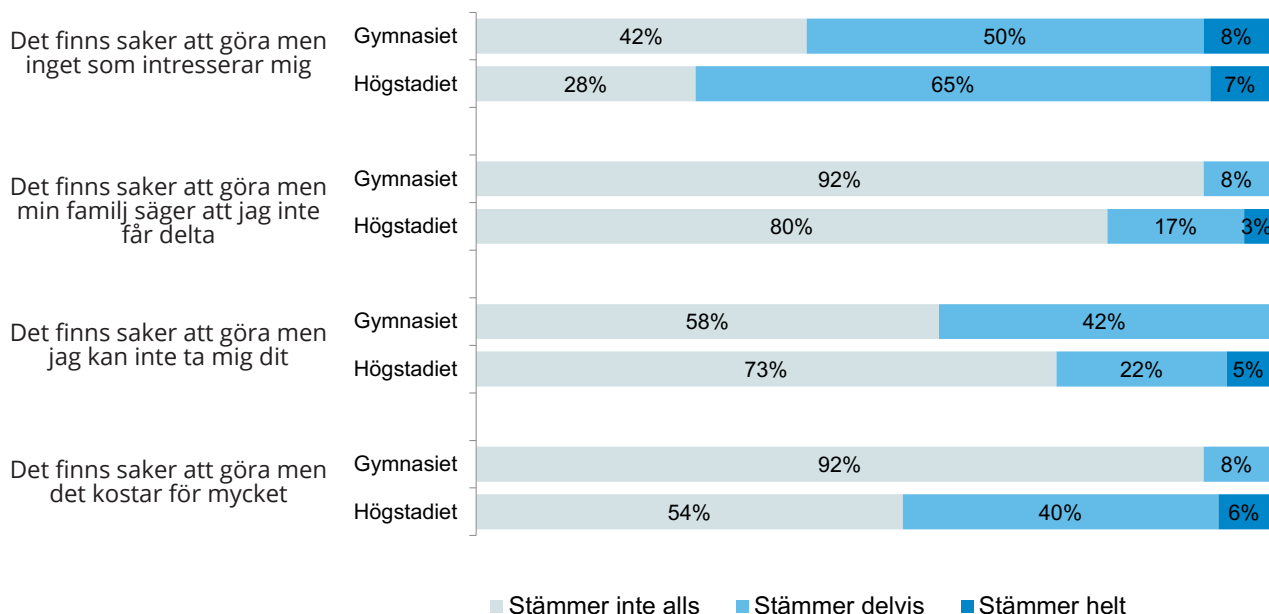
B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Högstadiungdomarna och gymnasieungdomarna fick även ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet, se diagram B2. Störst andel, både i högstadiet och gymnasiet, svarar att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra men inget som intresserar dem. En relativt stor andel, 46 %, av högstadiungdomarna svarar även att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra men som kostar för mycket.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

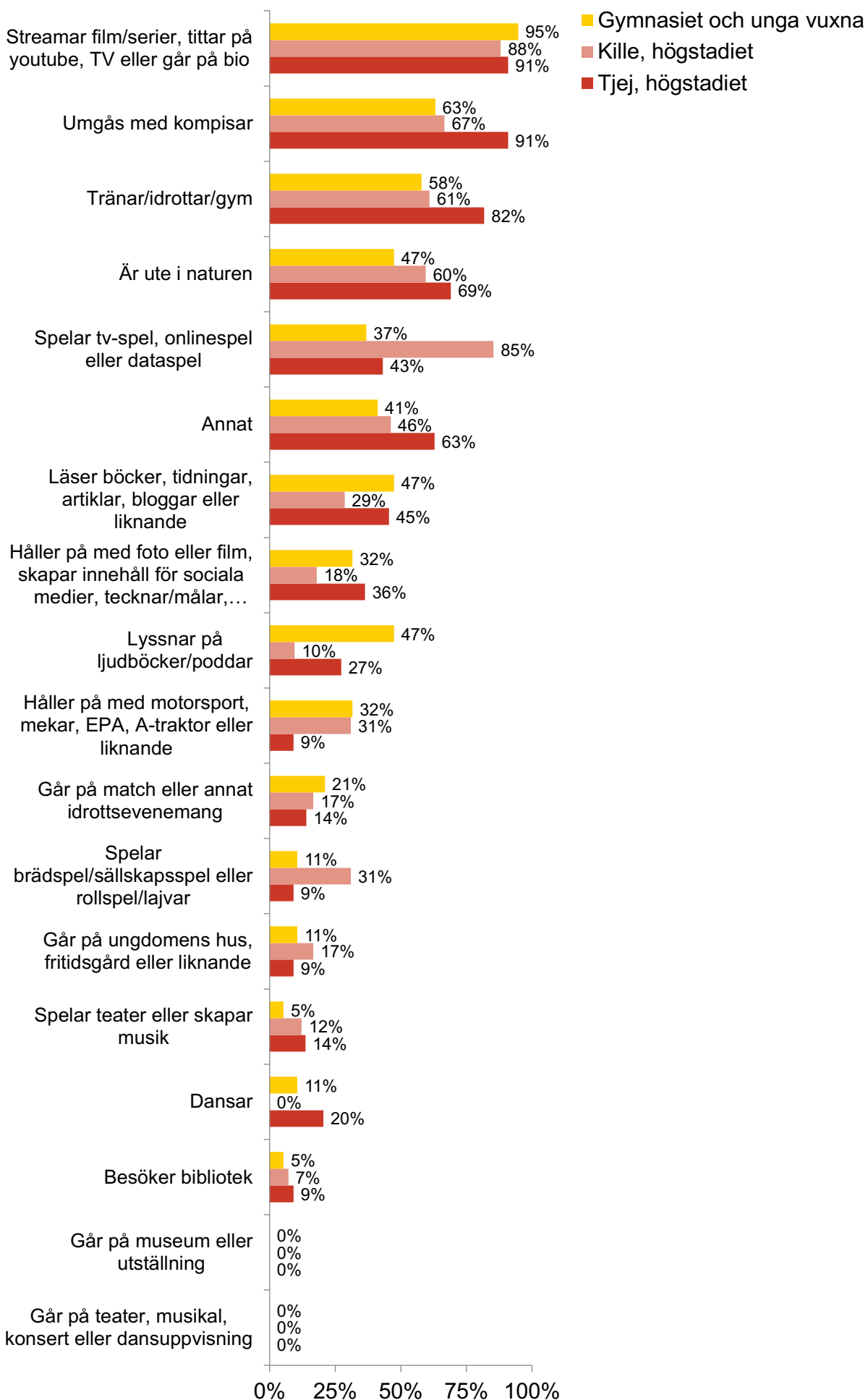
Vad ungdomarna gör och hur ofta

I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter de unga regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att en hög andel av högstadieungdomarna, 88-91 %, brukar streama fil/serier, titta på YouTube, TV eller gå på bio. En liknande andel av tjejerna brukar umgås med kompisar, medan andelen bland killar är lägre (67 %). 60-69 % av högstadieungdomarna brukar vara ute i naturen, och 61-82 % brukar träna/idrotta/gymma. Tjejer svarar i högre grad än killar att de brukar träna/idrotta/gymma. Tjejer brukar även läsa, lyssna på ljudböcker/poddar, dansa samt hålla på med foto/film/innehåll till sociala medier/teckna/måla i högre grad än killar.

Vad gäller data-, tv- eller onlinespel svarar 85 % av killarna att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande andel bland tjejerna är klart lägre, 43 %. Killar svarar även i högre grad än tjejer att de brukar spela brädspel/sällskapsspel eller rollspela/lajva.

Även bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna uppger en hög andel, 95 %, att de brukar streama fil/serier, titta på YouTube, TV eller gå på bio. 63 % brukar umgås med kompisar, och 58 % tränar/idrottar/gymmar. 47 % brukar vara ute i naturen, och en lika stor andel brukar läsa och/eller lyssna på ljudböcker/poddar. Övriga aktiviteter är mindre vanliga.

B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

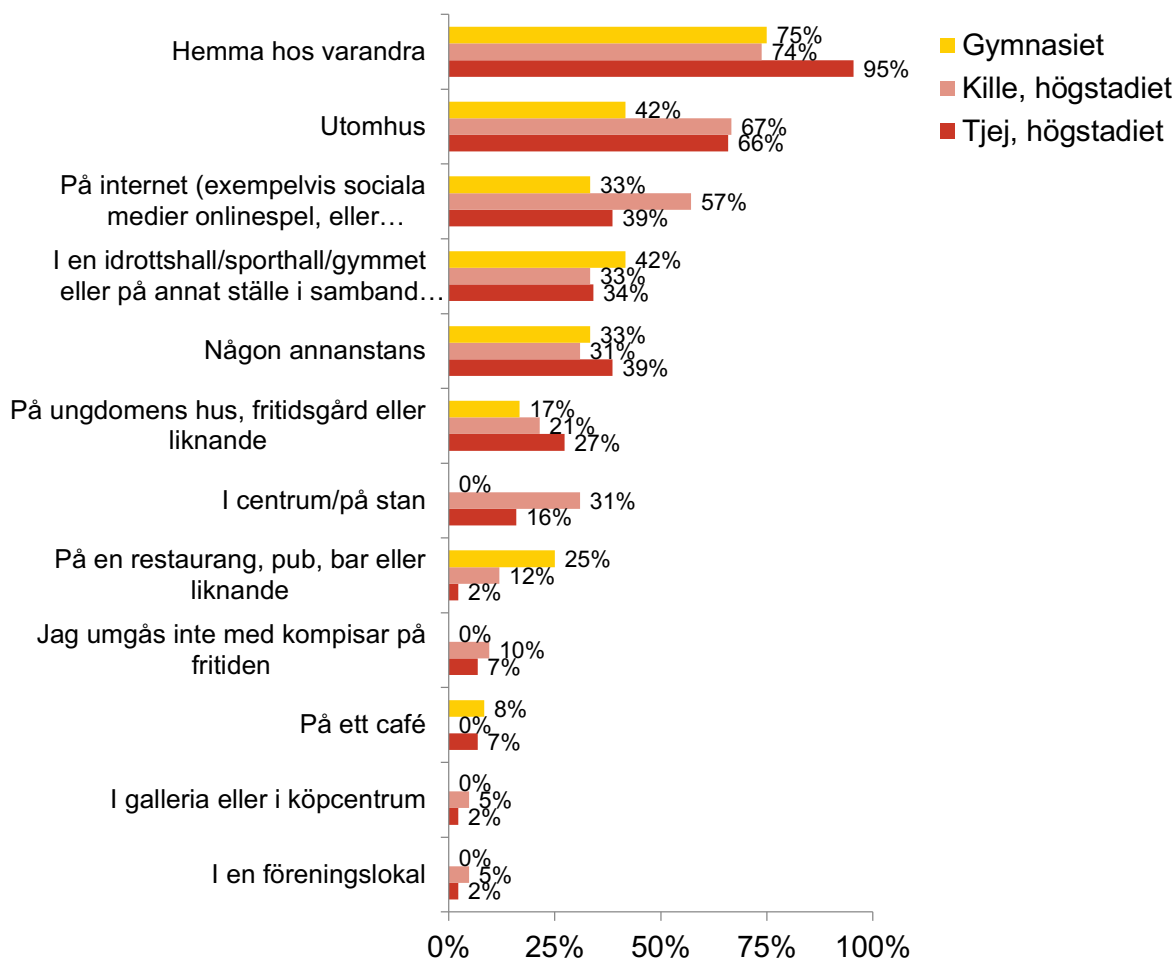

Var ungdomarna träffas

När det kommer till var de unga brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En väldigt hög andel av tjejerna i högstadiet, 95 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma hos varandra. Bland högstadiekillarna är motsvarande andel lägre, 74 %. Högstadiekillarna svarar däremot i högre grad än högstadietjejerna att de brukar träffa sina kompisar i centrum/på stan och på internet. 66-67 % av både tjejerna och killarna i högstadiet brukar träffas utomhus.

Bland gymnasieungdomarna svarar störst andel att de brukar träffas hemma hos varandra, 75 %. Näst vanligast är att träffas utomhus samt i samband med träning.

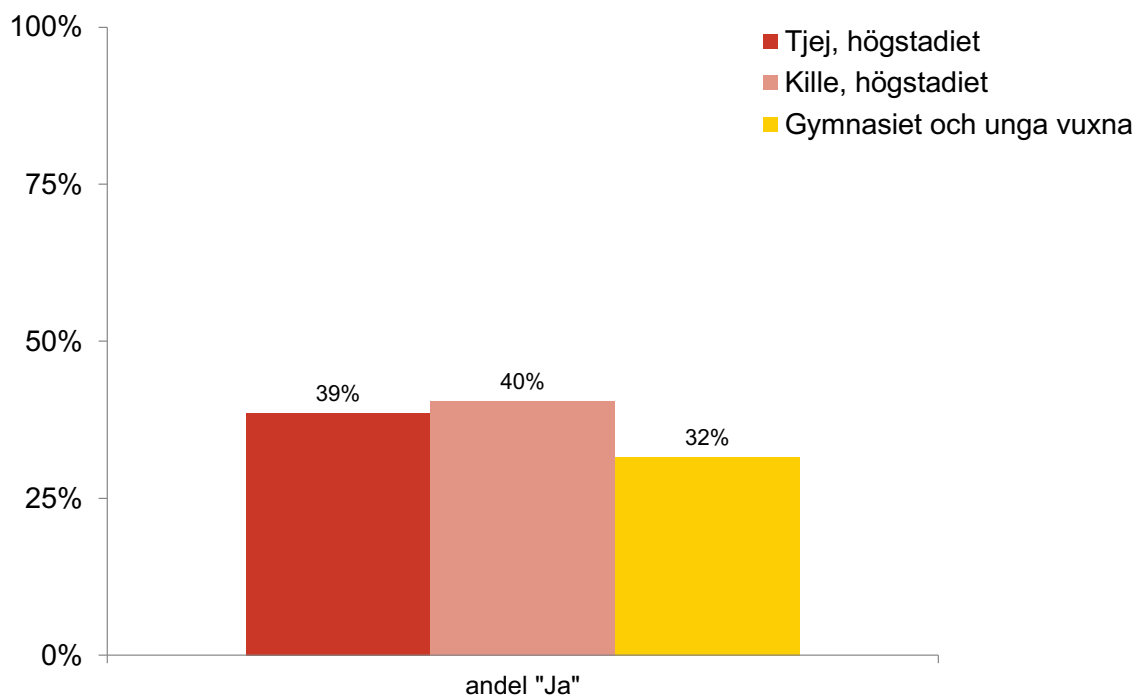
B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

Saknas fritidsaktiviteter?

Det ställdes även en fråga om huruvida det saknas fritidsaktiviteter där man bor, se diagram B5 nedan. 39-40 % av högstadieungdomarna svarar att de tycker det saknas fritidsaktiviteter. Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna svarar 32 % att de saknar fritidsaktiviteter.

B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

Vilka aktiviteter som saknas

B5a. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Många av de unga saknar olika typer av sporter, exempelvis basket, innebandy och boxning. En del efterfrågar platser för att utöva specifika aktiviteter, som en bowlingbana och en crossbana. Det är även flera som önskar att ungdomsgården var öppen mer. Fler aktiviteter på ungdomsgården nämns också. Därutöver är det några som efterfrågar mer saker att göra generellt, utan specificera vad det är som saknas.

Några citat redovisas på följande sida.

***"Innebandy,
boxning"***

- Kille, högstadiet

***"Att UG öppnar igen
och att de ska även
vara uppe på
vardagar."***

-Tjej, högstadiet

***"Många olika sporter att
spela som tex, basket,-
fotboll det är få som är
med och bandy."***

- Kille, högstadiet

"Bowling och annat"

-Tjej, högstadiet

***"Tennis och blandade aktiviteter
(att man gör olika saker varje
gång, t.e.x om man spelar fotboll
en gång och nästa gång kanske
man åker skridskor.)"***

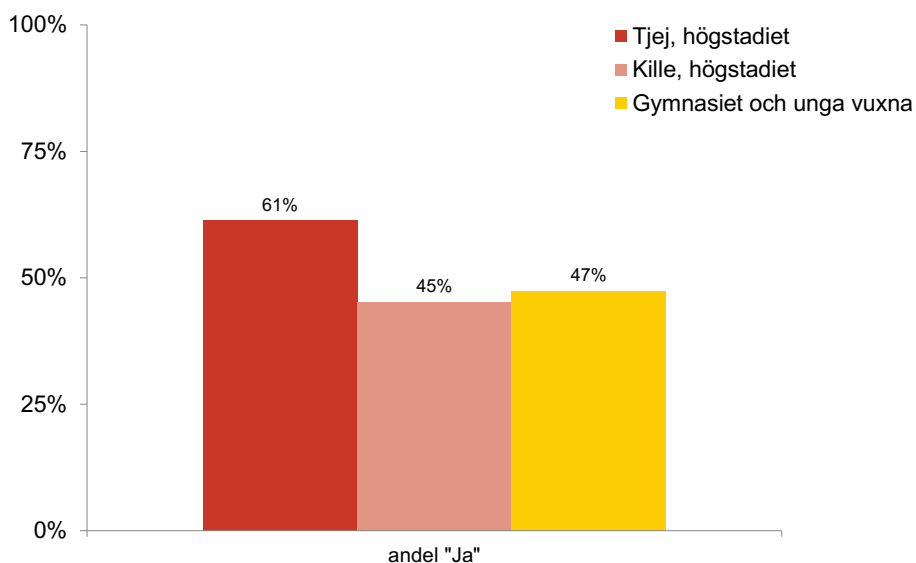
-Tjej, högstadiet

Medlemskap i föreningar

Flertalet studier visar att föreningsengagemanget bland unga minskat över tid. I en rapport från MUCF 2014 framkommer att föreningslivet i Sverige inte når en lika stor andel unga som det tidigare gjort. Unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta.¹

I Åsele kommun svarar 61 % av högstadietjejerna och 45 % av högstadiekillarna att de är medlemmar i en förening. Andelen bland gymnasieungdomarna och unga vuxna är 47 %.

B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

¹ MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

“Göra skolan bättre, t.ex skolmaten”

– Svar på frågan om vad som är viktigt för att de unga ska trivas i Åsele kommun

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna.¹ Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

De senaste åren har det kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Det är nämligen så att killars skolresultat är avsevärt sämre än tjejers, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Därutöver har det kommit studier som visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

I detta avsnitt redovisas endast resultatet för högstadiet.

1 Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

2 SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

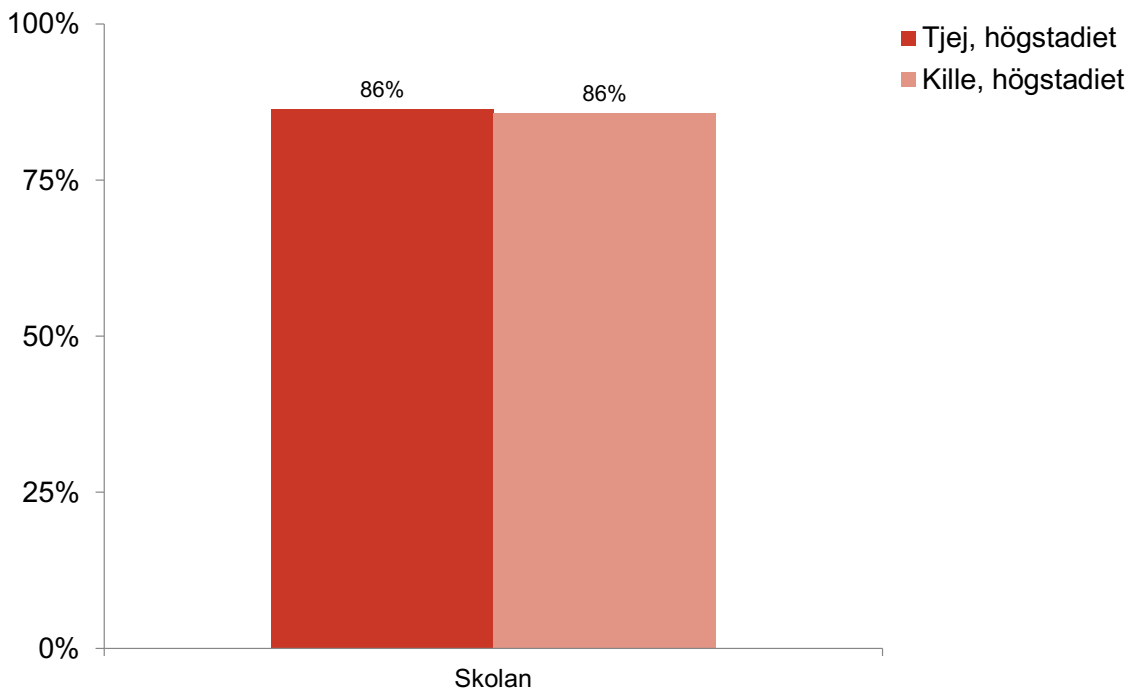
3 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

4 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Nöjdhet med skolan

Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2 nedan. En andel om 86 % av högstadieungdomarna svarar att de är nöjda med skolan, utan några könsskillnader.

C2. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

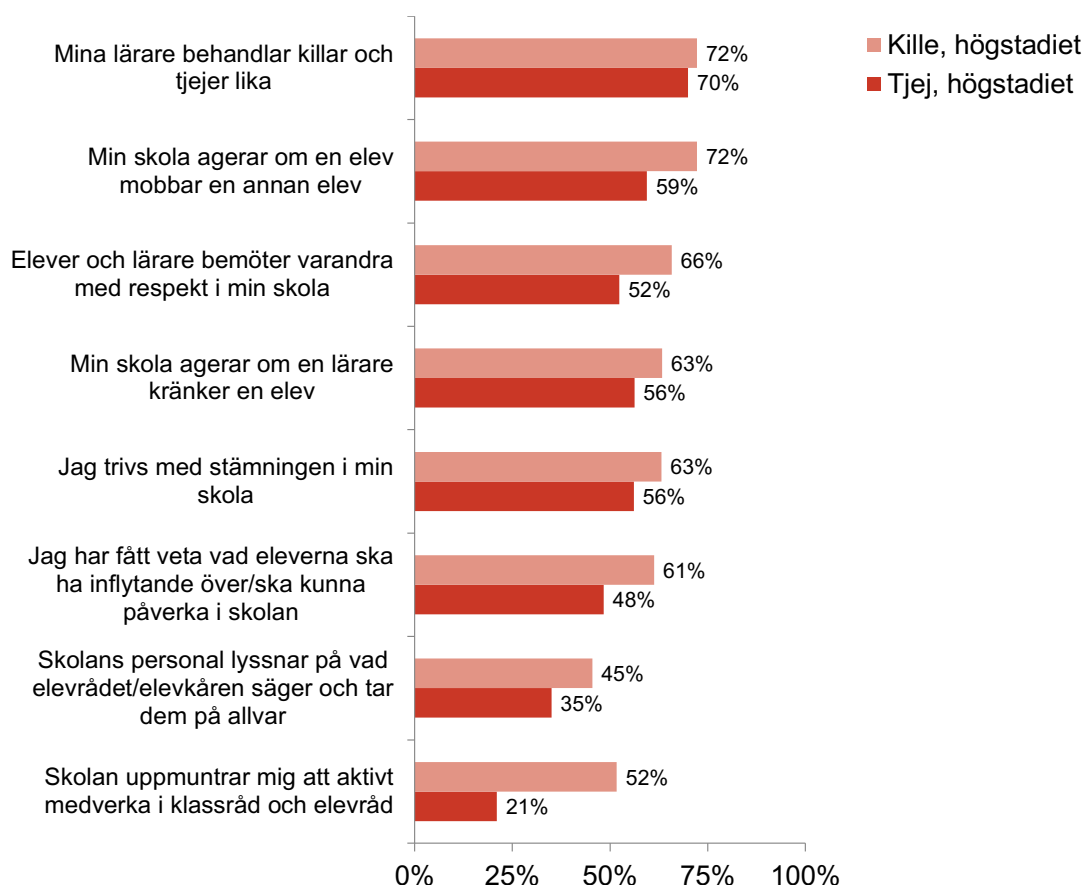

Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa.¹ I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående.

En andel om mellan 56-63 % av högstadieungdomarna instämmer i att de trivs med stämningen på sin skola. Överlag syns en högre instämmandegrad bland högstadiekillar än högstadietjejerna. Undantag gäller dock för påståendet "Mina lärare behandlar killar och tjejer lika", vilket tjejer och killar i liknande grad instämmer i. Tydligast könsskillnad syns i påståendet "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd".

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat att de "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

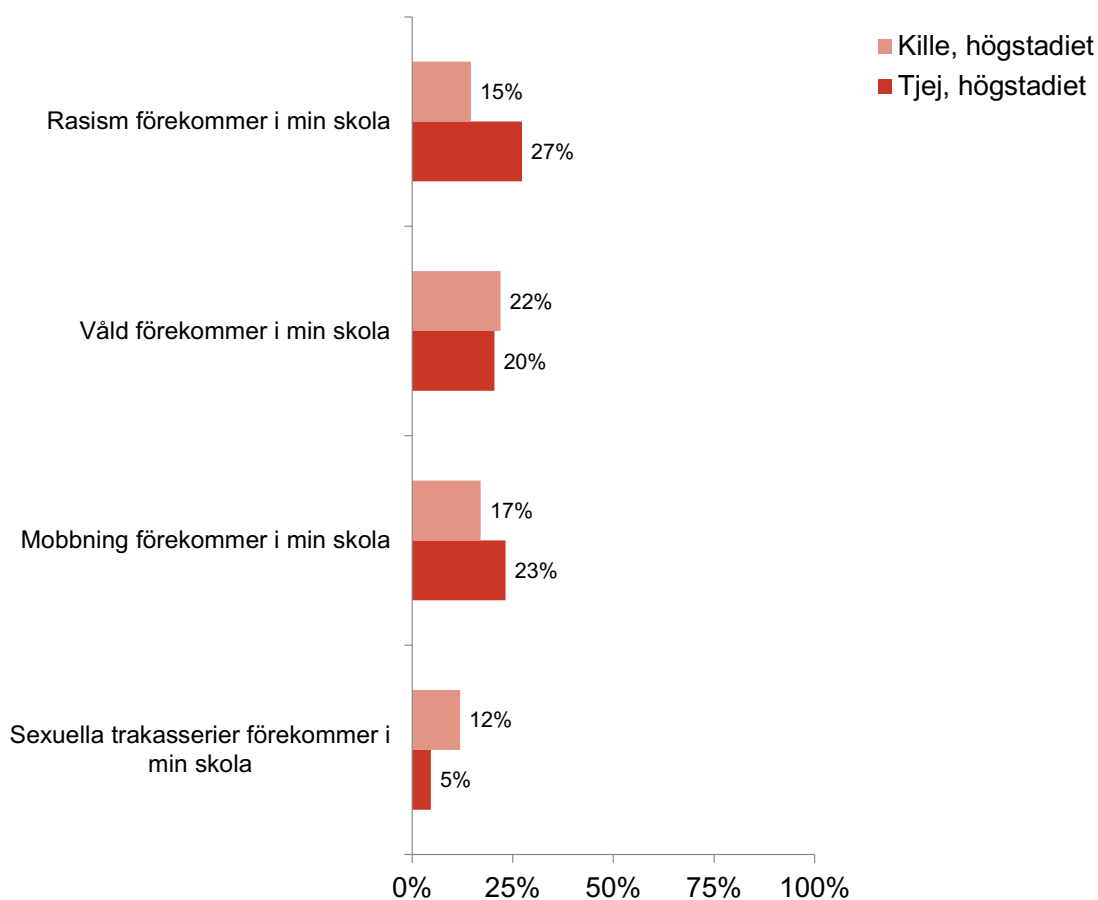

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 5-30 %.

Rasism, våld, trakasserier och mobbning

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är att en relativt hög andel av högstadietjejerna svarar att rasism förekommer. Tjejerna svarar även i högre grad än killarna att mobbning förekommer. 20-22 % av både högstadietjejerna och högstadiekillarna svarar att våld förekommer. Killar svarar i högre grad än tjejer att sexuella trakasserier förekommer.

C3a. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

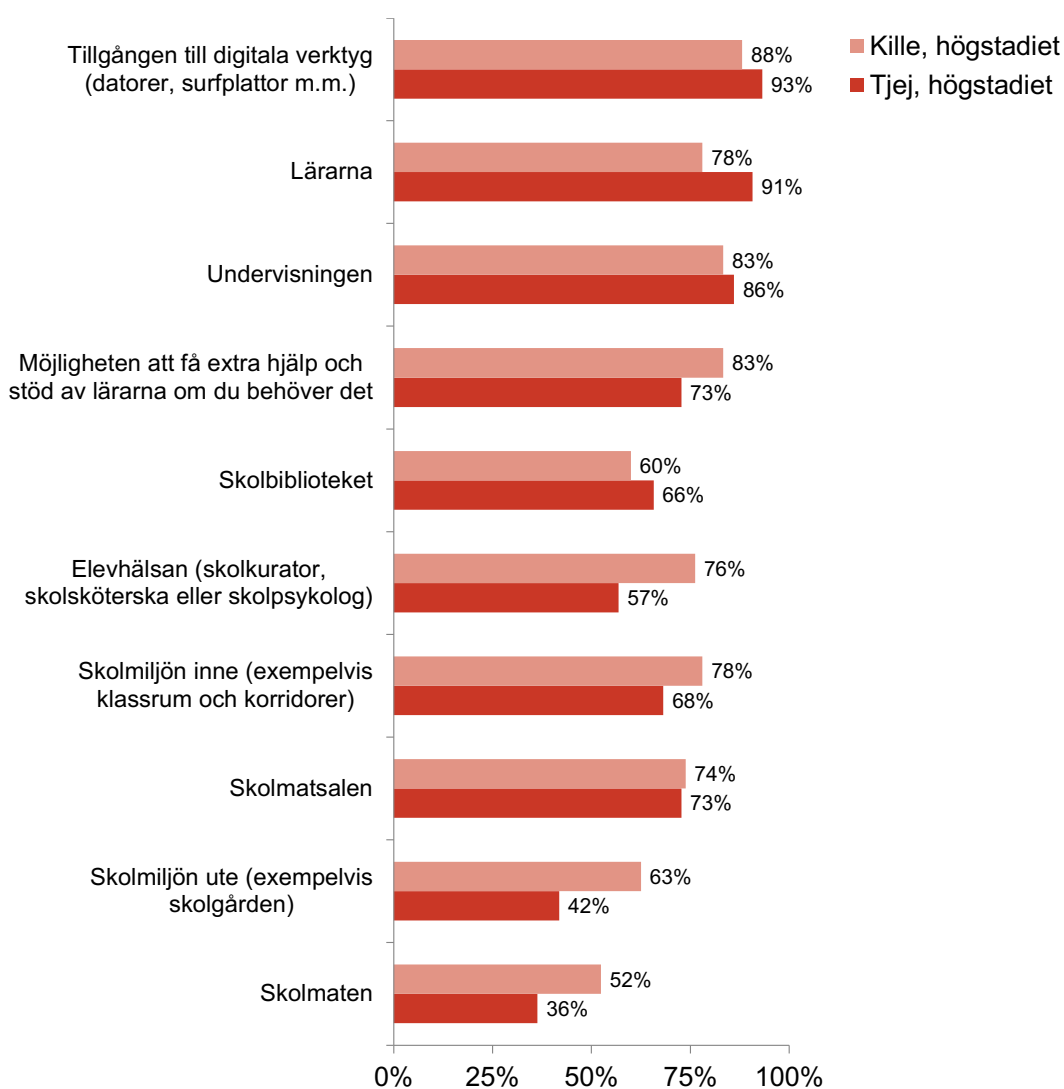
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd.

I diagram C4 framgår är att en hög andel av högstadieungdomarna är nöjda med bland annat tillgången till digitala verktyg, lärarna, undervisningen och möjligheten att få extra hjälp eller stöd.

När det kommer till skolmaten och skolmiljön ute är nöjdheten lägre, främst bland tjejerna. Tjejer är även mindre nöjda än killar med skolmiljön inne, elevhälsan och möjligheten att få extra hjälp eller stöd. Däremot är killar mindre nöjda än tjejer med lärarna, tillgången till digitala verktyg och skolbiblioteket.

C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

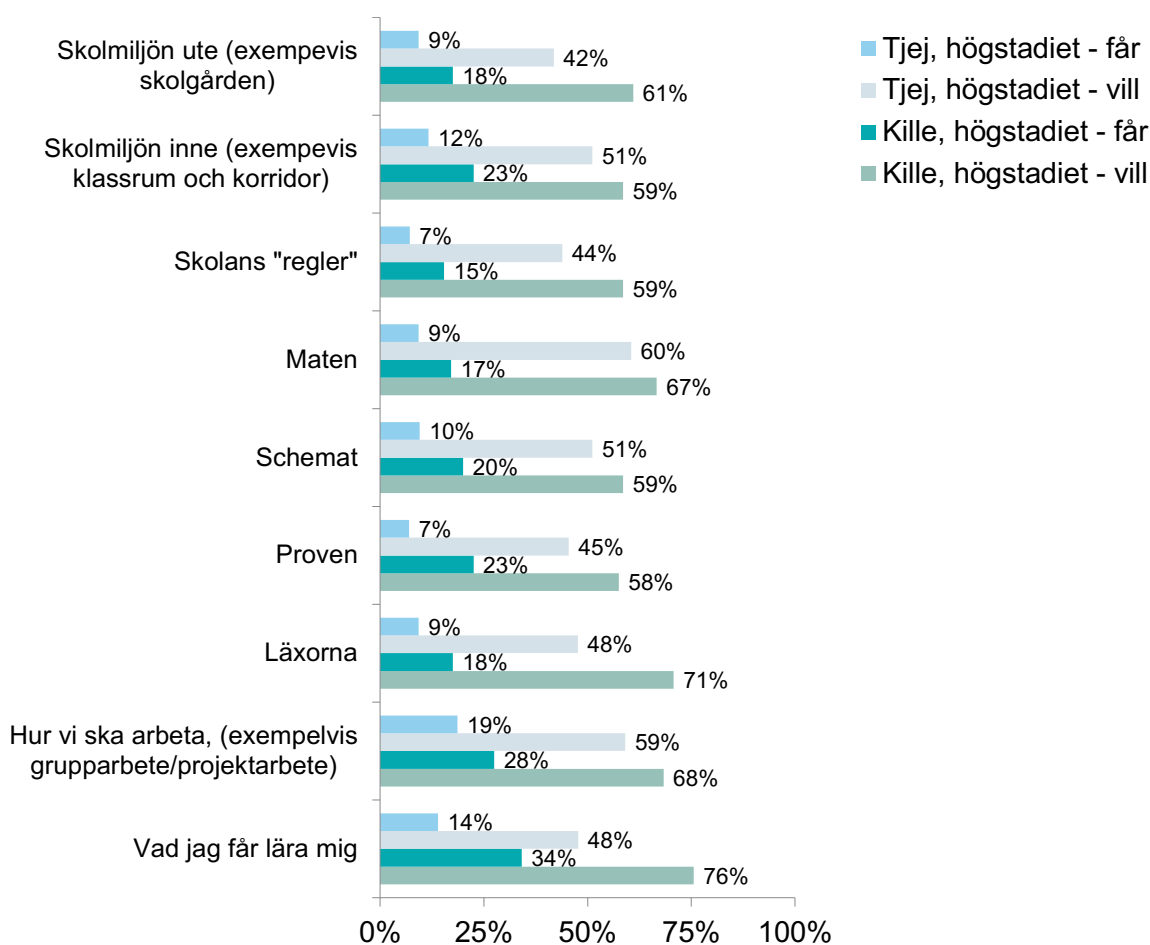

Elevinflytande

Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en utredning från 2009¹ framgår det att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

I Åsele ser vi att andelen högstadieungdomar som vill påverka om olika saker i skolan är hög, främst bland killar. Andelen som anser att de får vara med och påverka är lägre. Killar anser dock även i högre grad än tjejer att de får vara med och påverka. Hur man ska arbeta (grupparbete/projektarbete) och vad man får lära sig är det som ungdomarna anser att de i högsta grad får vara med och bestämma om idag. Skolans "regler" är det som ungdomarna i lägst grad anser att de får vara med och påverka.

C5. Högstadiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

¹ SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

D. Politik och samhälle

I aktuell forskning både i Sverige och andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

I den senaste demokratiutredningen framkom att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre, och det är mindre vanligt bland unga att vara medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Samtidigt är det en större andel unga än äldre som uppger att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan därmed vara högre.³ För att sänka trösklarna för engagemang bland unga är det bland annat viktigt att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer samt att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang.⁴ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

“Lägga pengar på ungdomsgårdar och sporter som Hockey”

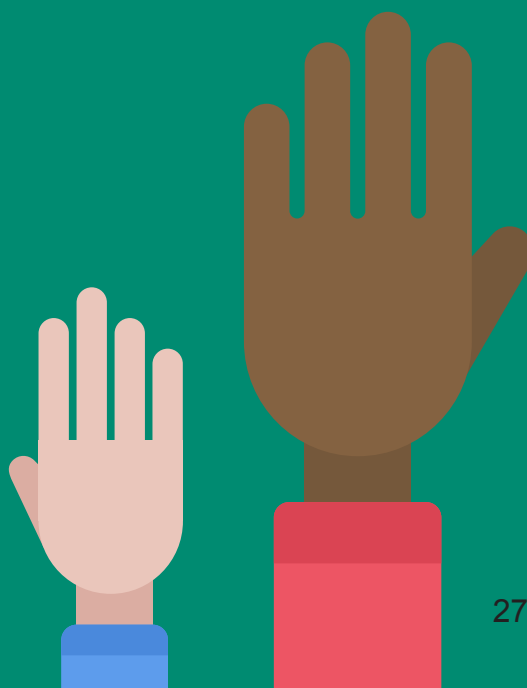
– Svar på frågan om vad Åsele kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

1 SOU 2016:5 “Låt fler forma framtiden” del A

2 MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

3 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

4 MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

Intresse för olika frågor

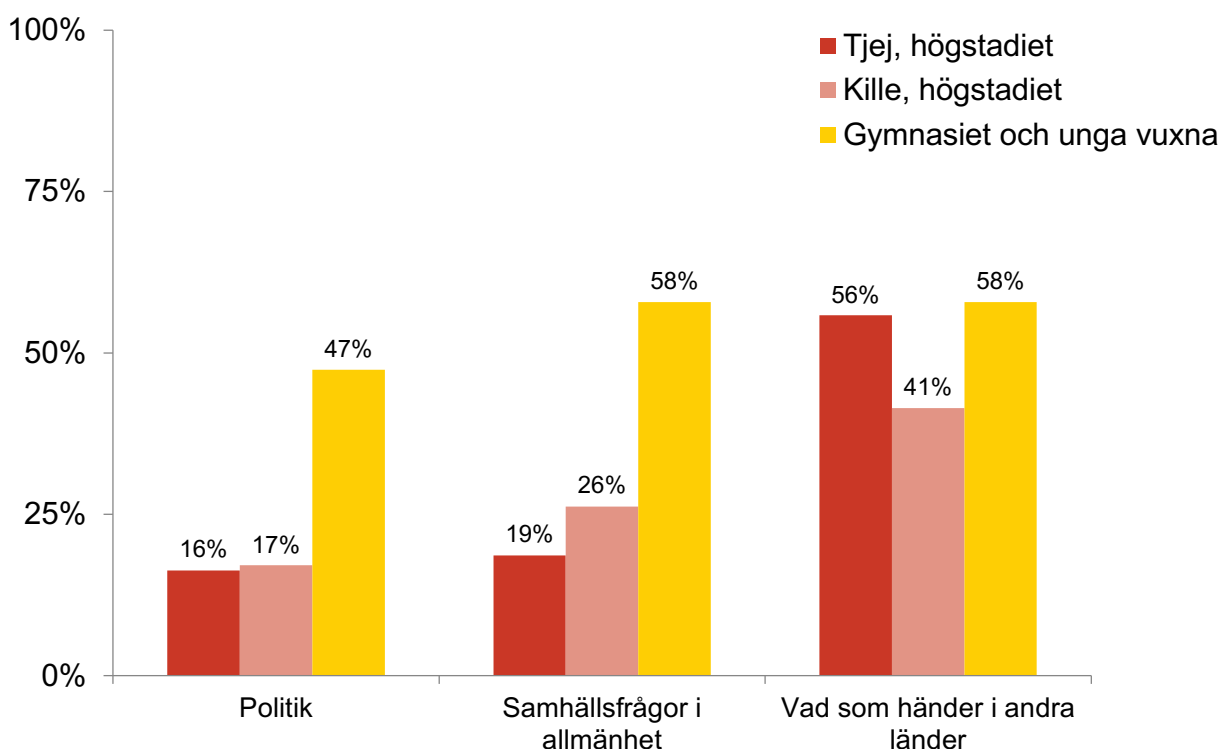
Det ställdes även några frågor om de ungas intresse för politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället.¹

I högstadiet är intresset högst för vad som händer i andra länder, 41-56 %. Tjejer är mer intresserade av detta än killar. Killar är däremot mer intresserade än tjejer av samhällsfrågor i allmänhet. 26 % av högstadietkillarna är intresserade av detta, motsvarande andel bland tjejerna är 19 %. Lägst är intresset för politik, 16-17 % av högstadietungdomarna uppger att de är intresserade av detta.

58 % av gymnasieungdomarna och unga vuxna svarar att de är intresserade av vad som händer i andra länder samt av samhällsfrågor. Intresset för politik är lägre, 47 %.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

¹ Amnå mfl. 2016

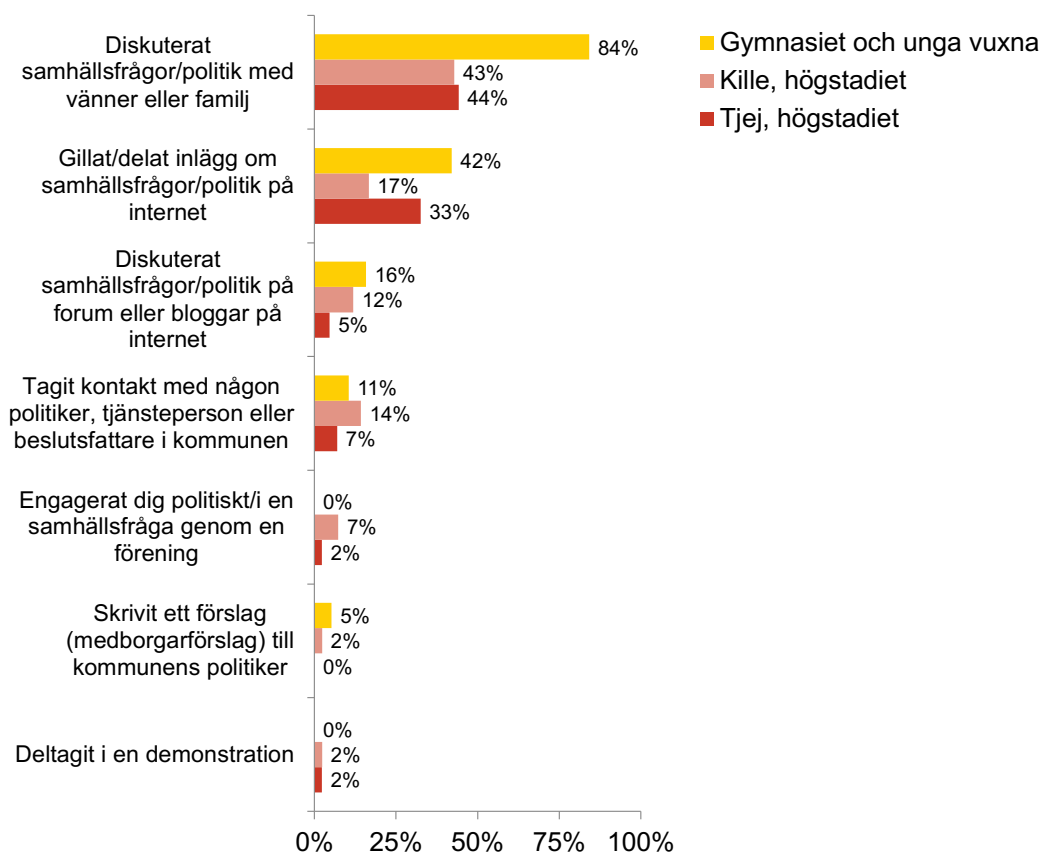
Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratins beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande¹. Dock innebär förändringarna i formerna för engagemang att vi troligtvis på sikt kommer att behöva anpassa det politiska systemet till dessa förändrade omständigheter.²

I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året. Vad som framgår i diagram D2 är att en andel om 43-44 % av högsta- och ungdomarna svarar att de gjort detta under de senaste 12 månaderna. 17-33 % har gillat/delat inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet, tjejer i högre grad än killar. Övriga handlingar är mindre vanliga i högstadiet.

Även bland gymnasieungdomar och unga vuxna är det vanligast att ha diskuterat samhällsfrågor/politik med vänner eller familj. 84 % bland gymnasieungdomarna och unga vuxna diskuterat samhällsfrågor/politik med vänner eller familj. 42 % har gillat/delat inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. Övriga handlingar är mindre vanliga även bland de äldre åldersgrupperna.

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande? Andel som svarat "ja"

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

Möjligheter att påverka

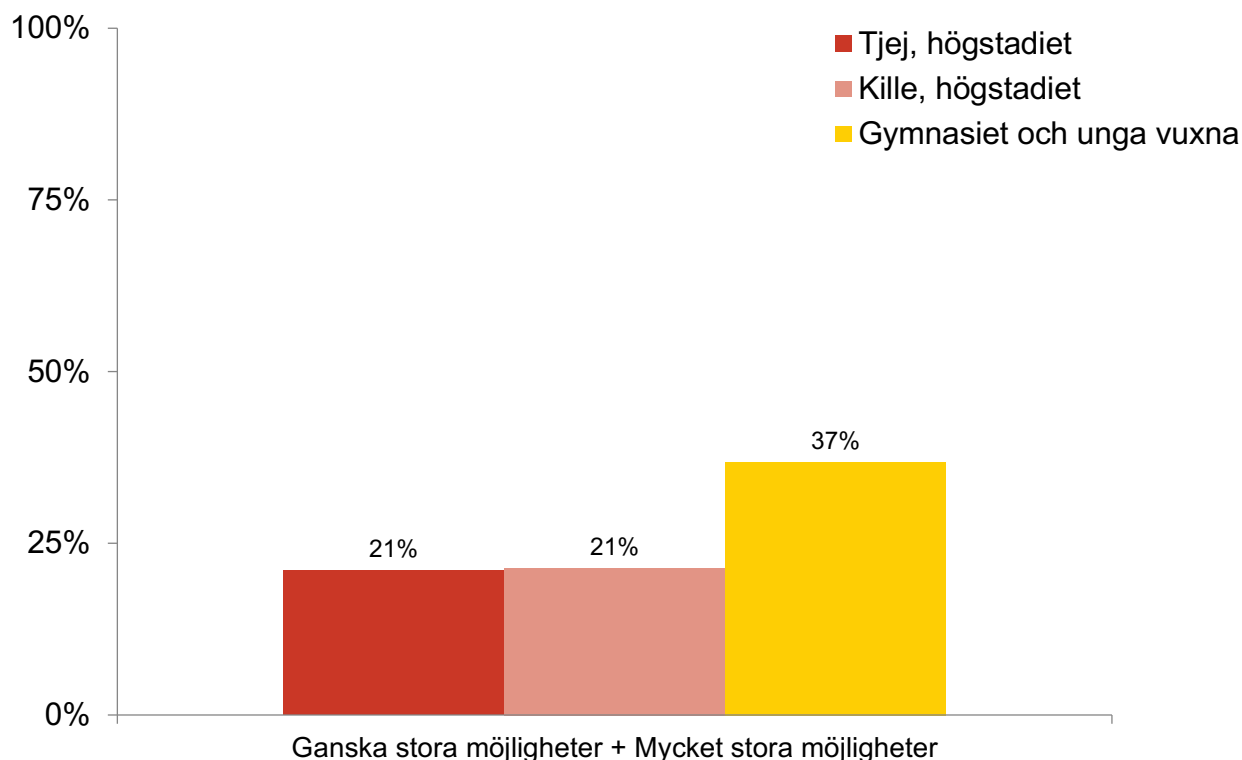
En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

Vad som framgår i diagrammet nedan är att 21 % av högstadieungdomarna, både killarna och tjejerna, ser positivt på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen.

Bland gymnasieungdomar och unga vuxna ser 37 % positivt på sina möjligheter att föra fram sina åsikter.

Värt att notera är att 61-64 % av högstadieungdomarna och 42 % av gymnasieungdomarna och unga vuxna har svarat "Vet inte" på denna fråga.

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

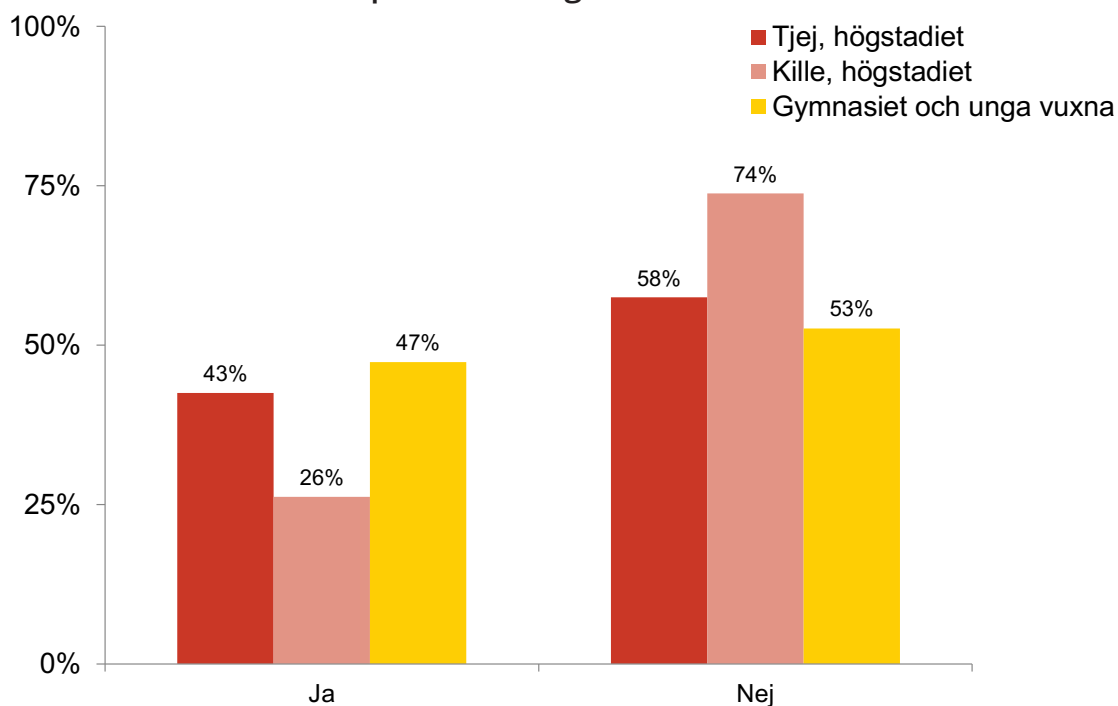
¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

Vill vara med och påverka

Det ställdes även en fråga om viljan att vara med och påverka i frågor som rör Åsele kommun. I denna fråga framgår att tjejer i högstadiet vill påverka i högre grad än killar. 43 % av högstadietjjejerna svarar att de vill vara med och påverka i kommunen, motsvarande andel bland högstadiekillarerna är 26 %.

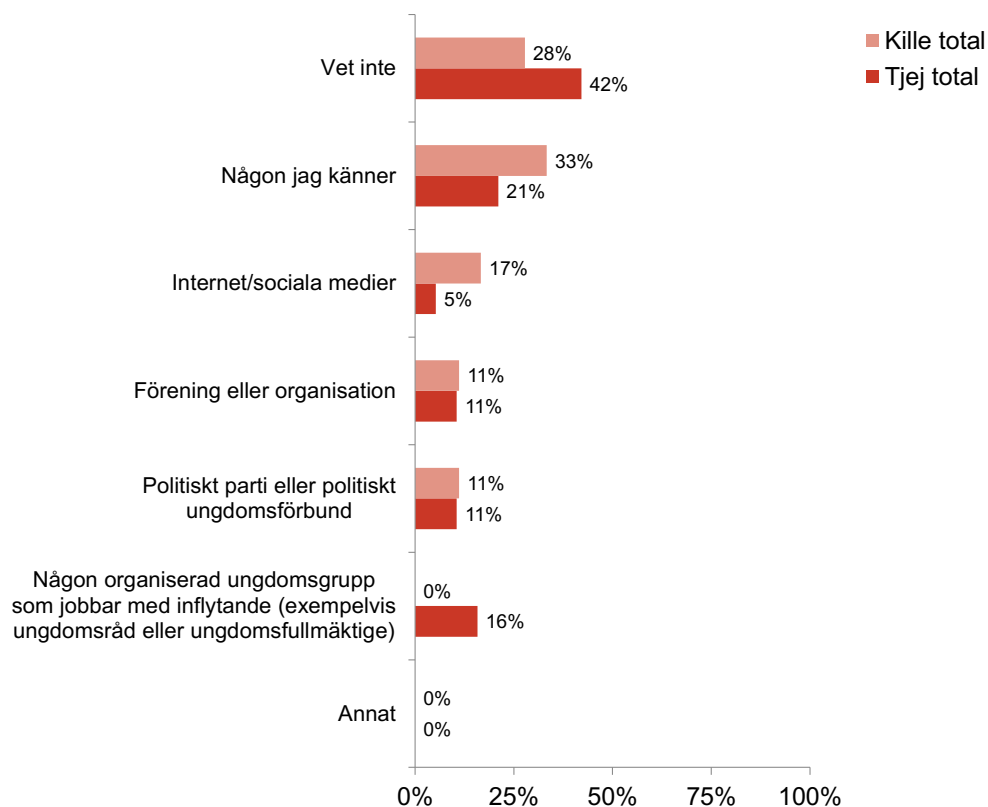
Bland gymnasieungdomarna och unga vuxna uppger strax under hälften att de vill vara med och påverka.

D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. 42 % av tjejerna och 28 % av killarna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Av de som vet vart de skulle vända sig svarar störst andel att de skulle vända sig till någon de känner, 33 % av killarna och 21 % av tjejerna. Därefter svarar störst andel av tjejerna att de skulle vända sig till någon organiserad ungdomsgrupp. Näst vanligast bland killarna är att vända sig till internet/sociala medier.

D4a. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka*

*Frågan redovisas nedbrutet på kön på grund av för få svar för att redovisas utifrån ålder

D4b. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Bland de saker som nämns finns utbudet av fritidsaktiviteter, ungas hälsa, vägarna och skolmaten.

Några citat redovisas på följande sida.

"SKOLMATEN!!!!"

- Kille, högstadiet

***"Ungdoms aktiviteter,
ungdomars välmående"***

-Tjej, gymnasiet

"Mer fritidsaktiviteter"

- Tjej, högstadiet

***"Mer pengar till Åsele
Ik sportklubb"***

-Kille, högstadiet

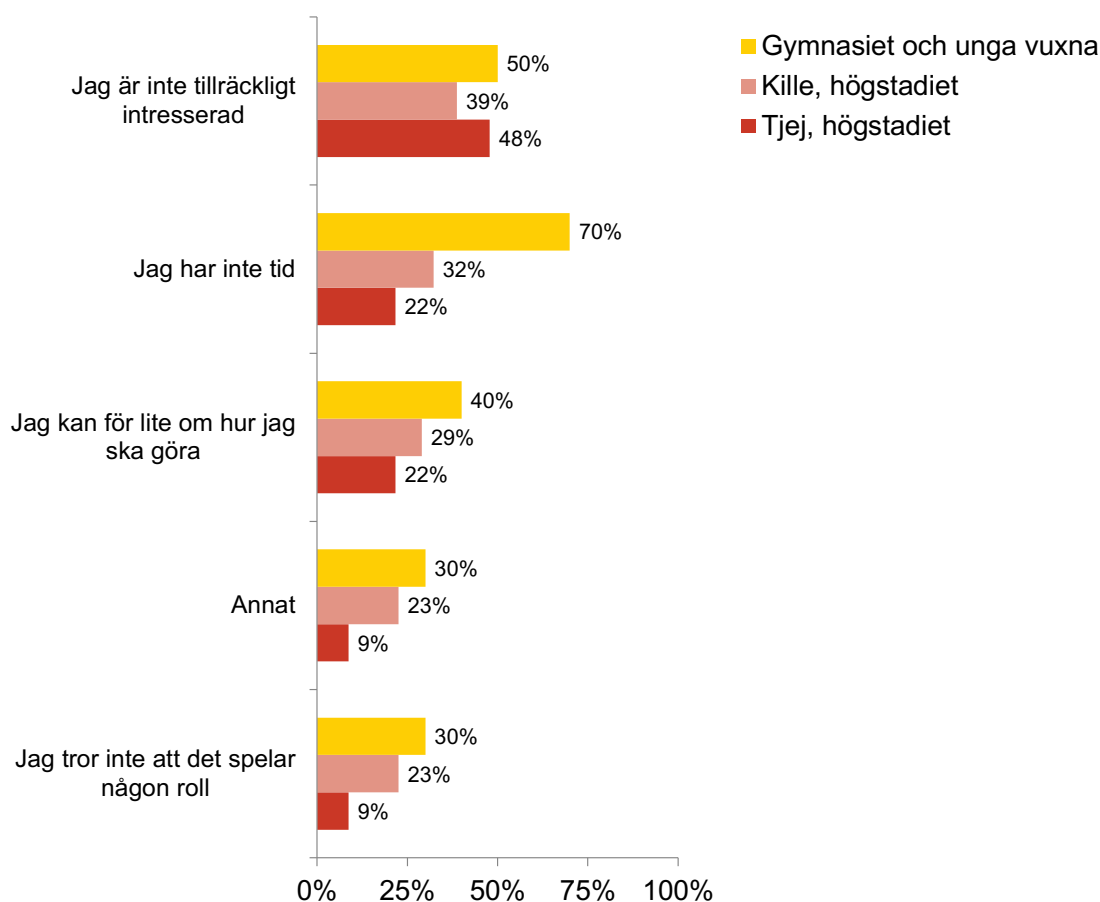
De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4c nedan.

Det främsta skälet bland högstadieungdomarna är på grund av ointresse, vilket 39 % av högstadiekillarna och 48 % av högstadietjerna uppger som skäl. 22-32 % svarar att de inte har tid, och en liknande andel för att de kan för lite om hur de ska göra.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna är det främsta skälet att inte vilja påverka på grund av tidsbrist, vilket 70 % uppger. 50 % är inte tillräckligt intresserade, och 40 % kan för lite om hur de ska göra.

D4c. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka? Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

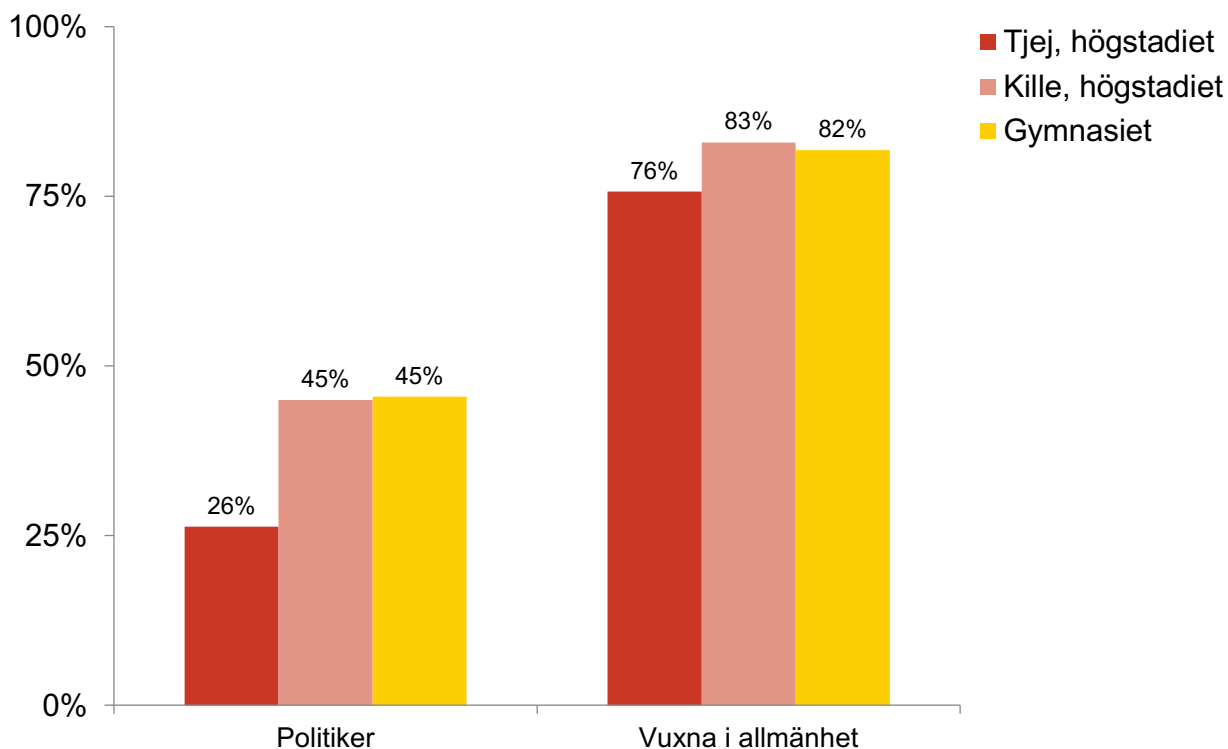

Förtroende för vuxna och politiker

Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. 76-83 % i högstadiet svarar att de har ett högt förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet för politiker är däremot lägre, 26 % bland högstadietjejerna och 45 % bland högstadiekillarna.

Även bland gymnasieungdomarna är förtroendet högst för vuxna i allmänhet, men lägre för politiker.

D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"

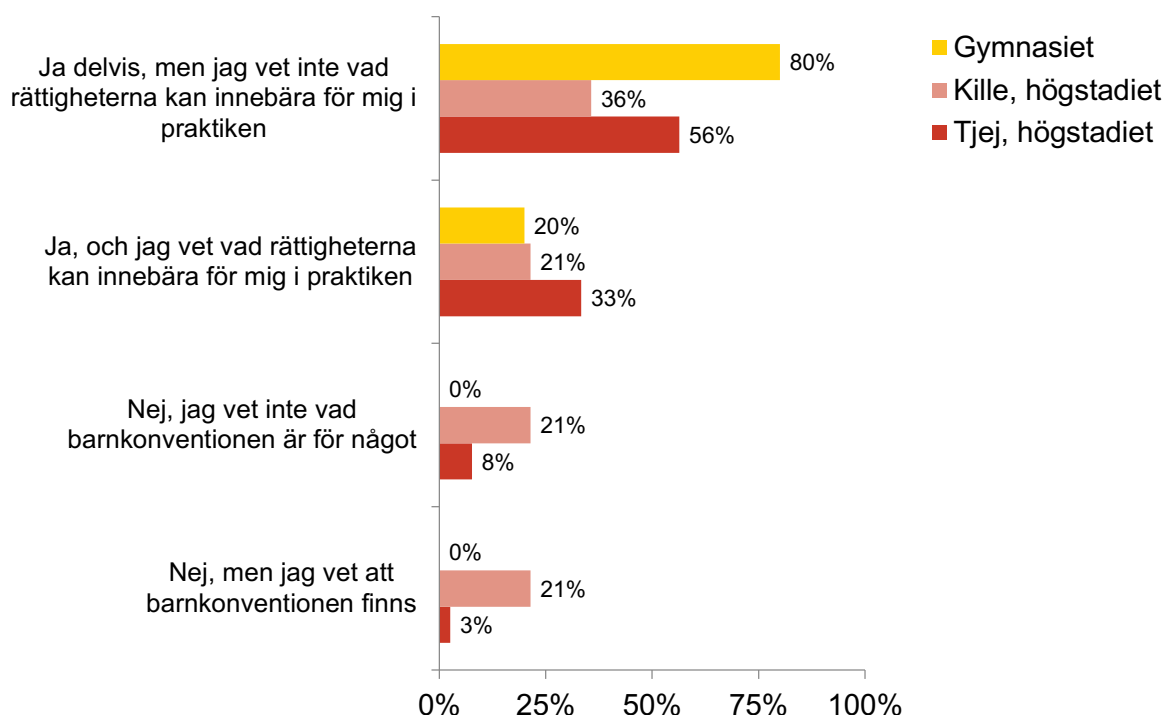

Barnkonventionen

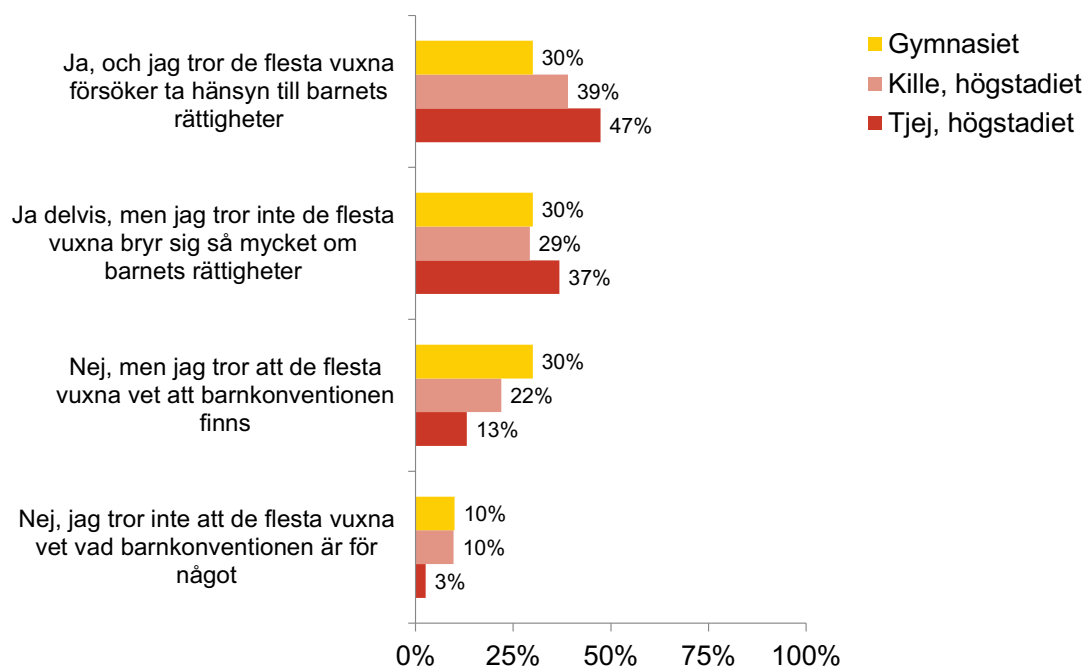
I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att en relativt hög andel av högstadiekillarna, 21 %, inte vad barnkonventionen är för något. Mellan 21-33 % av både högstadiekillarna och högstadietjejerna känner till barnkonventionen, och vet vad rättigheterna kan innebära i praktiken. Mellan 3-10 % tror inte att de flesta vuxna vet vad barnkonventionen är för något.

I gymnasiet svarar en stor majoritet om 80 % att de känner till barnkonventionen, men inte vad vad rättigheterna kan innebära i praktiken. Totalt 60 % tror att vuxna helt eller delvis känner till barnkonventionen.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter till kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Att få bukt med denna typ av problem är därmed väldigt viktigt.

“(...) Vi behöver flera gatulampor det är så mörkt på vissa ställen på vintern och många unga är rädd för mörkret”

– Svar på frågan om vad Åsele kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

1 MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

2 SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

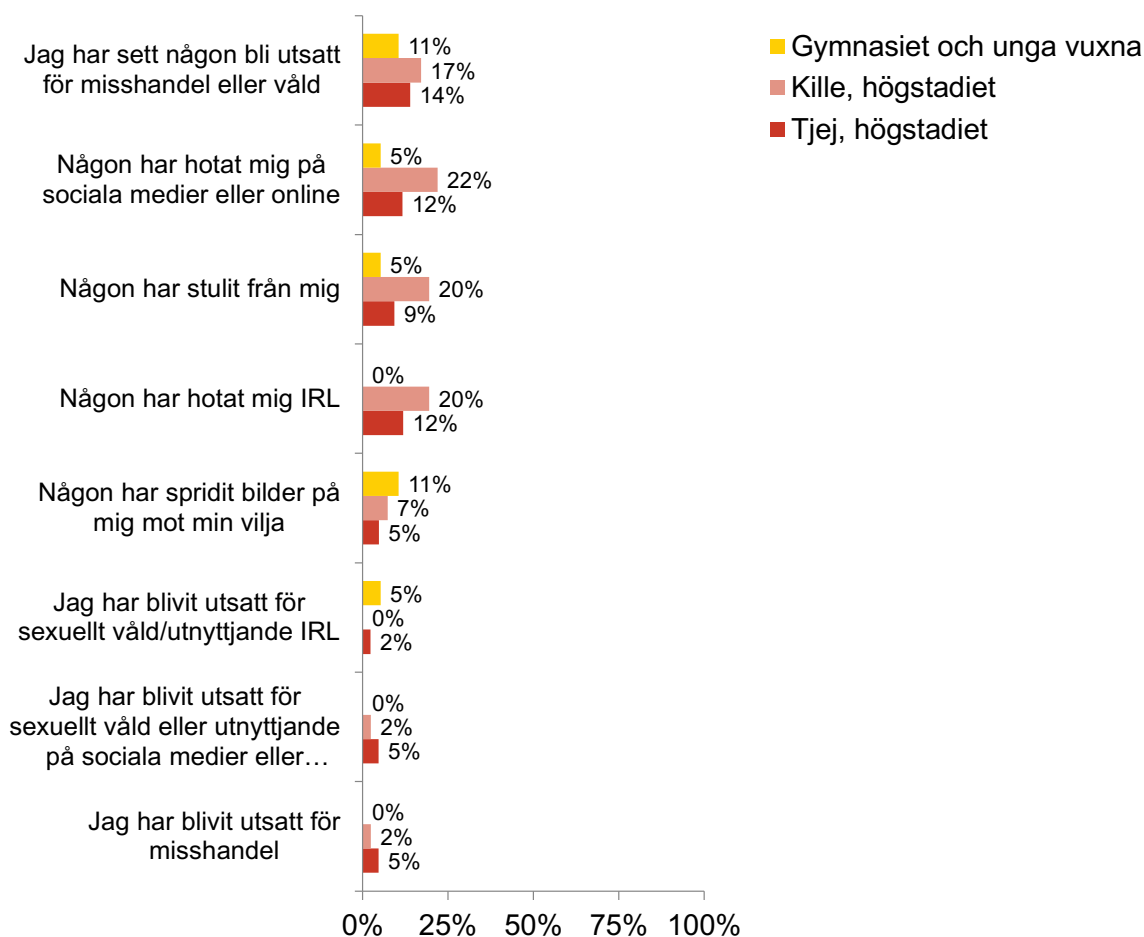
3 Statens medieråd: Ungar och medier 2019

Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. En relativt hög andel av högstadietkillarna har utsatts för hot på sociala medier/online samt IRL samt stöld (20-22 %). Motsvarande andel bland högstadietjejerna är 9-12 %. Mellan 14-17 % av både högstadietjejerna och högstadietkillarna har sett någon annan utsättas för misshandel eller våld.

Bland gymnasieungdomar och unga vuxna uppger störst andel, 11 %, att de sett någon annan utsättas för misshandel/våld samt att någon spridit bilder på dem mot deras vilja.

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

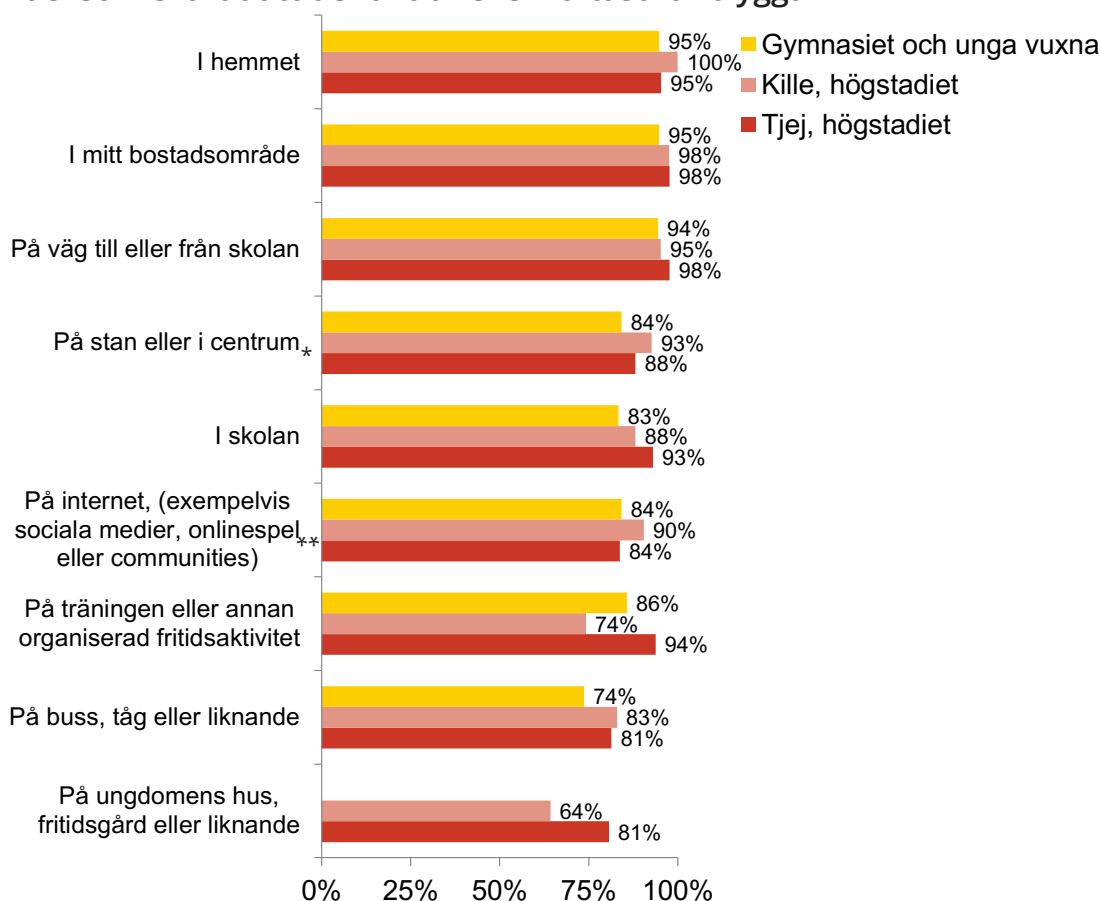
Trygghet på olika platser

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen och på internet. Som det framgår i diagram E2 nedan svarar en stor andel att de alltid eller oftast trygga hemma, i bostadsområdet, på väg till eller från skolan, på träningen, i skolan, på stan eller i centrum och på internet.

I högstadiet är tryggheten något lägre än på övriga platser i kollektivtrafiken och på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande. Högstadiekillarna känner sig trygga på ungdomens hus/fritidsgård i lägre grad än högstadietjejeerna. Högstadiekillarna känner sig även mindre trygga än högstadietjejeerna på sin träning/fritidsaktivitet.

Bland gymnasieungdomar och unga vuxna är tryggheten genomgående på en hög nivå, men något lägre i kollektivtrafiken jämfört med övriga platser.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen? Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "Ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 28-30 % för högstadiet och 42 % för gymnasiet/unga vuxna. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 24-26 % för högstadiet och 26 % för gymnasiet/unga vuxna.

*För åldersgruppen 19-25 år är svarsalternativet "På väg till eller från arbete eller skola"

**För åldersgruppen 19-25 år är svarsalternativet "På arbetet eller i skolan"

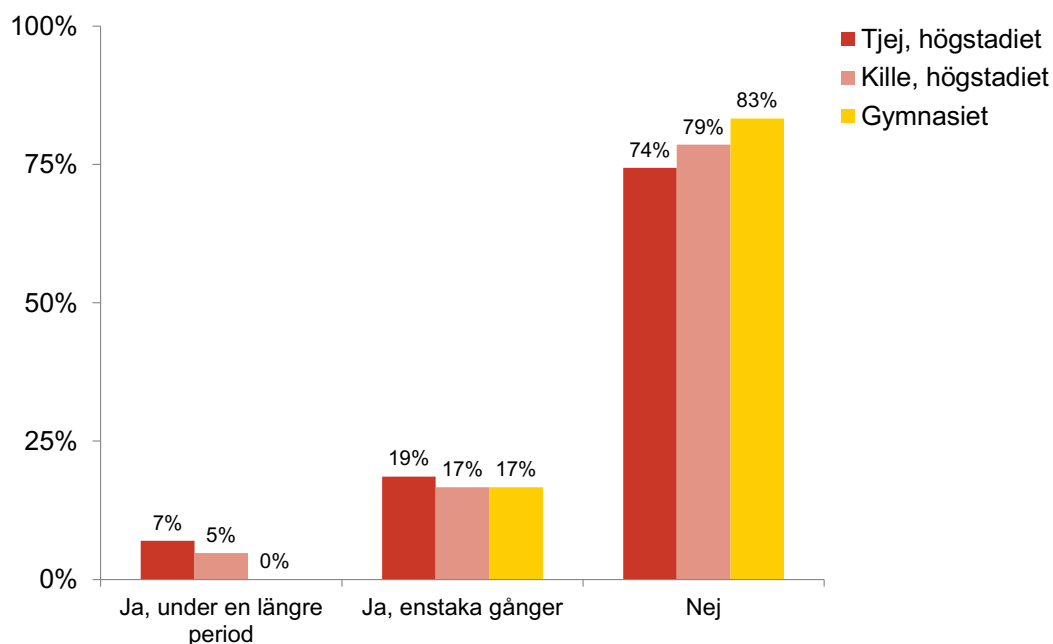
Mobbning och trakasserier

I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Nya studier pekar även på att mobbning har ökat i Sverige bland unga¹.

Vad som framgår är att en relativt hög andel av högstadieungdomarna, främst tjejerna, svarar att de utsatts för mobbning under en längre period eller enstaka gånger. Totalt 26 % av högstadietjejerna och 22 % av högstadiekillarna uppger att de utsatts enstaka gånger eller under en längre period under de senaste sex månaderna.

Bland gymnasieungdomarna uppger 17 % att de utsatts enstaka gånger.

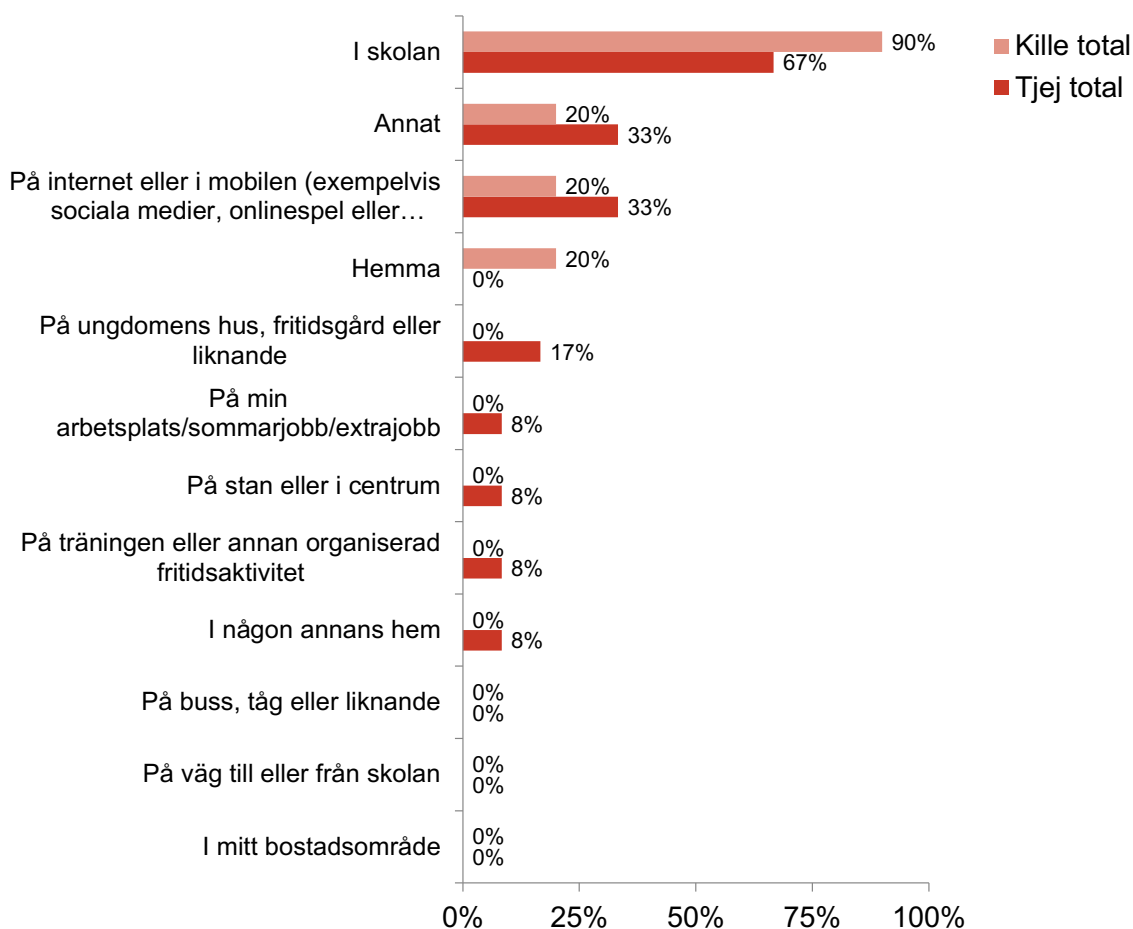
E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

¹ SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

De som utsatts fick också svara på en fråga om var de blev utsatta. Majoriteten, 90 % av killarna och 67 % av tjejerna, har utsatts i skolan. Näst vanligast är att ha utsatts på internet eller i mobilen, vilket 20 % av killarna och 33 % av tjejerna uppger att de har. 20 % av killarna har utsatts hemma. Andelen som utsatts på övriga platser är lägre.

E3a. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfryst? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning*

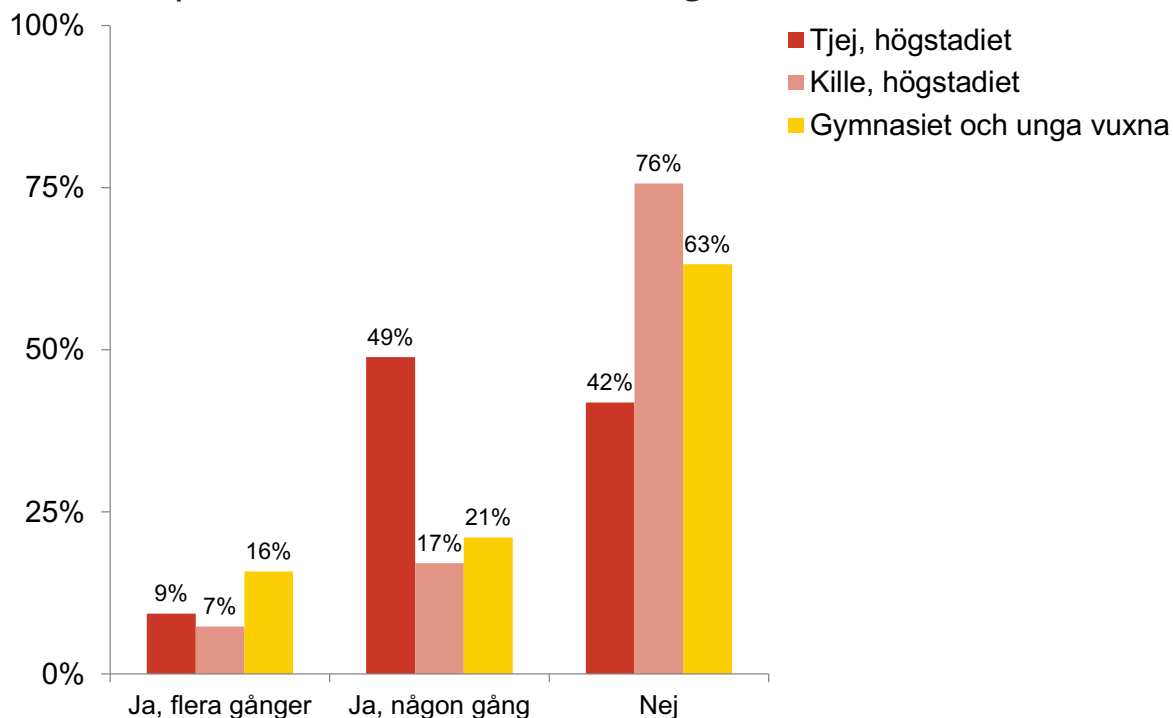
*Frågan redovisas nedbrutet på kön på grund av för få svar för att redovisas utifrån ålder

Orättvis behandling

Det ställdes även en fråga om de unga utsatts för orättvis behandling på ett sätt så de mått dåligt under de senaste sex månaderna. Här framgår att tjejer i högstadiet utsatts i högre grad än killar i högstadiet. Totalt 58 % av högstadietjejerna har utsatts någon gång eller flera gånger. Motsvarande andel bland högstadiekillarna är 24 %.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna uppger 37 % att de utsatts.

E4. Har du under de senaste sex månaderna upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

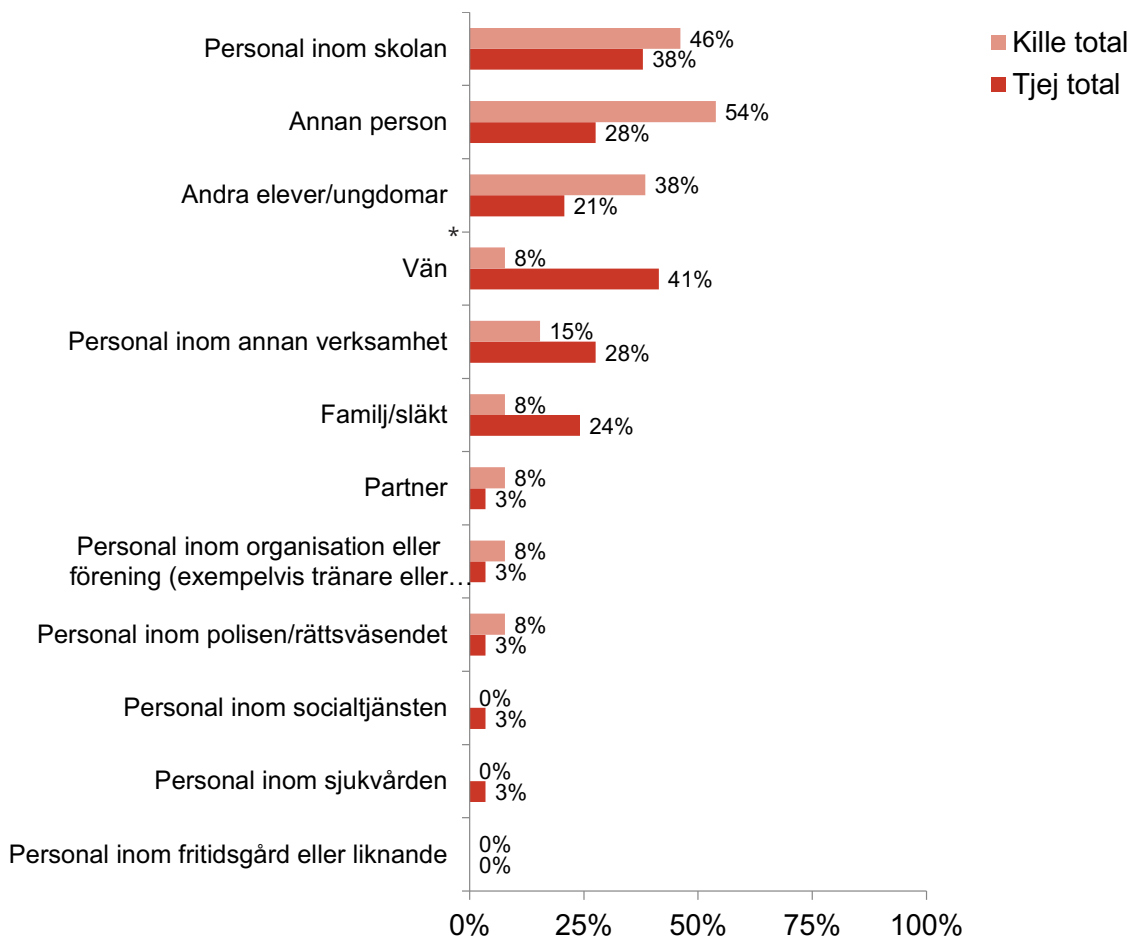
De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling, se diagram E4a på följande sida. Vanligast bland killarna är att ha utsatts av en annan person än de som nämns i frågan, följt av personal inom skolan och andra elever/ungdomar. Tjejer har i högst utsträckning utsatts av en vän, följt av personal inom skolan.

På följande sida framgår i diagram E4b att majoriteten inte vet varför de utsatts. 21-23 % tror att de utsattes på grund av sitt utseende, och 10-15 % på grund av sin ålder. Killar svarar i högre grad än tjejer att de utsatts på grund av sitt kön och/eller funktionsnedsättning.

I diagram E5 på sida 44 ser vi också att en majoritet av de unga vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt.

E4a. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

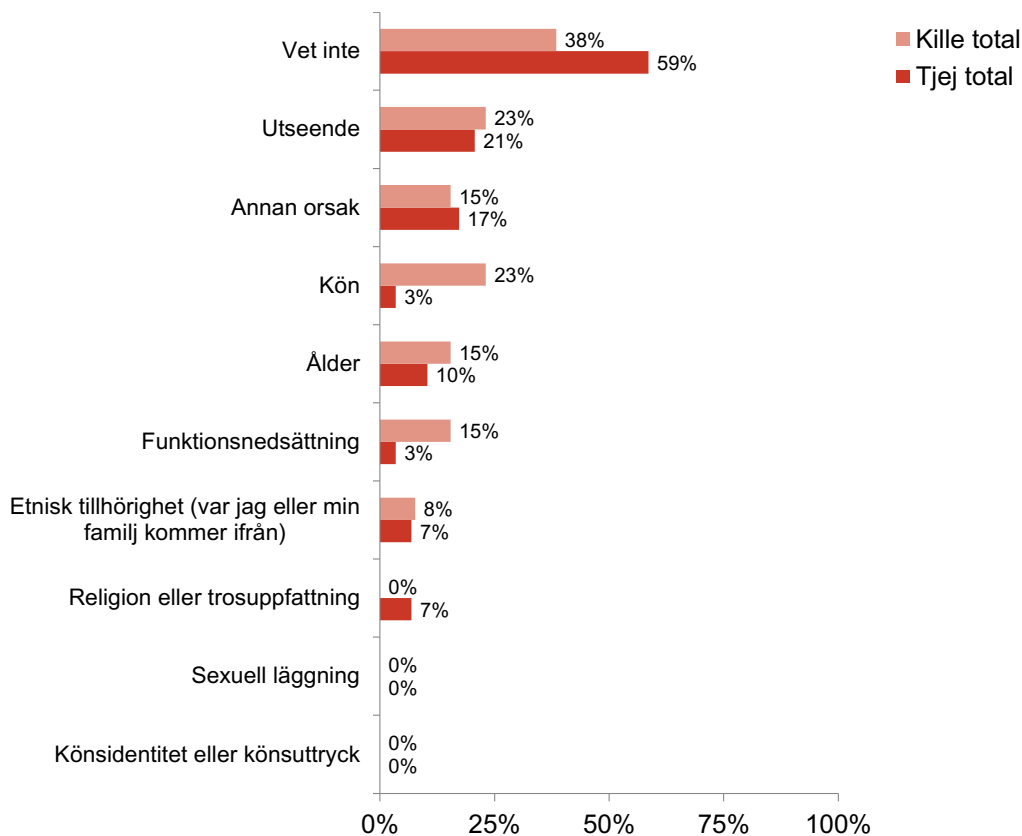
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

*För åldersgruppen 19-25 år är svarsalternativet "Andra unga/elever/studenter"

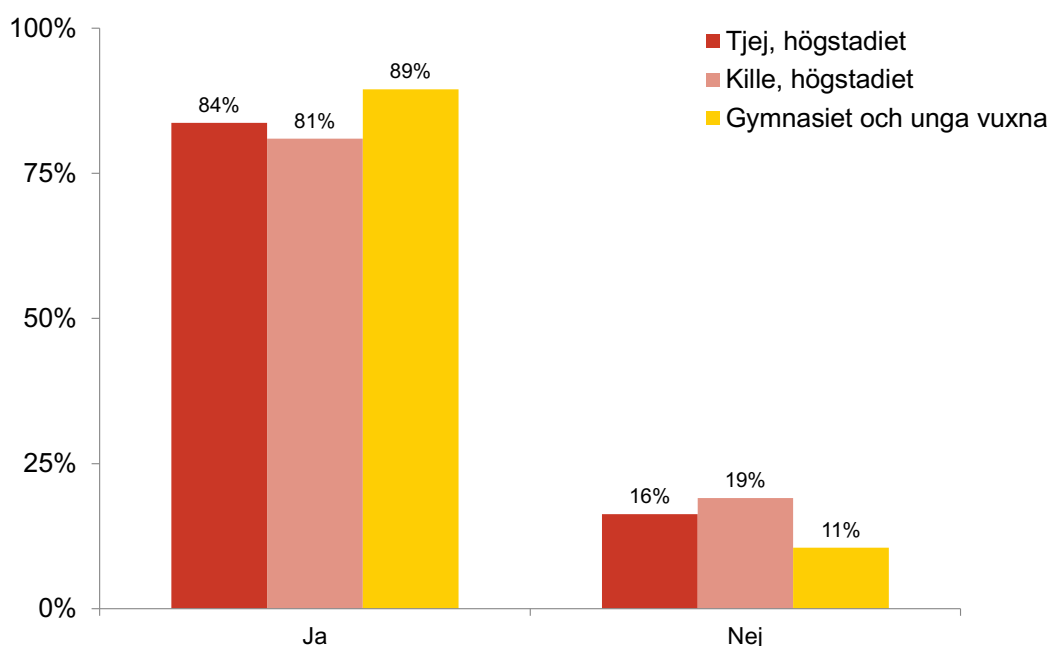
E4b. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

**Frågorna redovisas nedbrutet på kön på grund av för få svar för att redovisas utifrån ålder

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

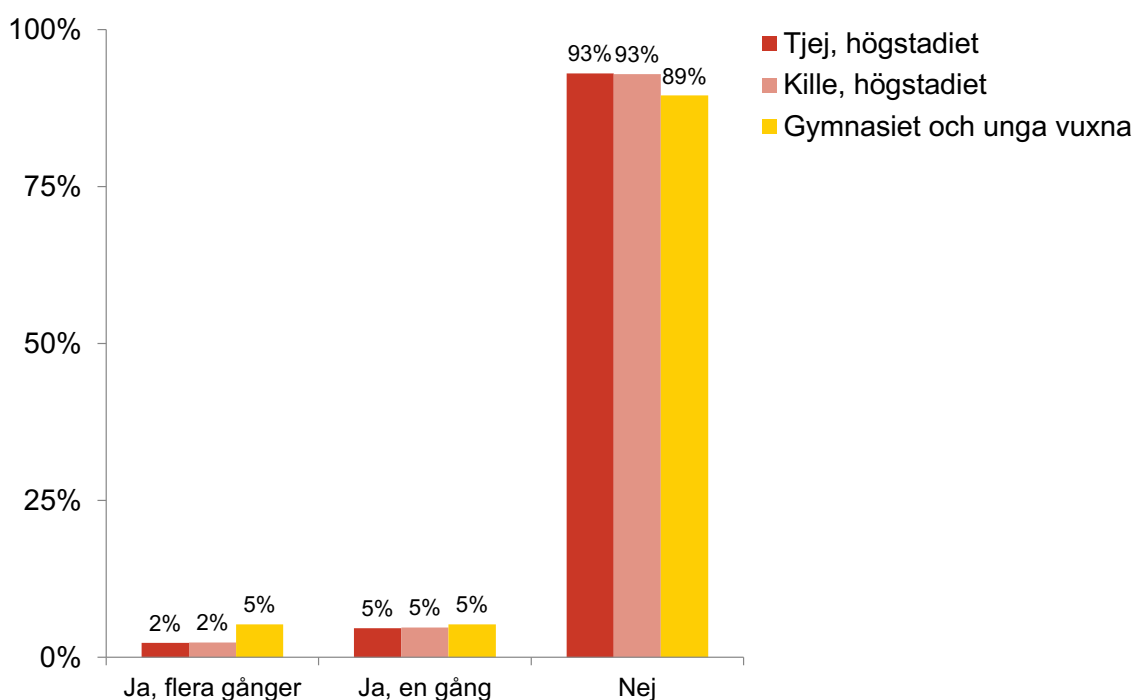

Våld i nära relationer

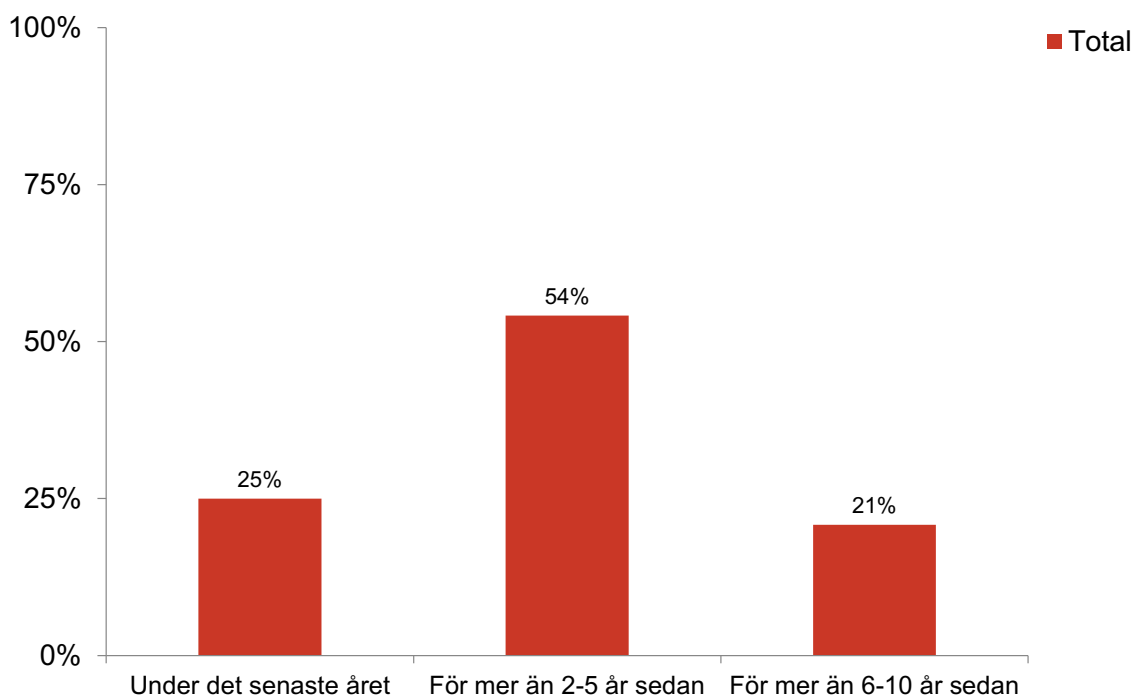
I Åsele kommun ställdes även en kommunspecifik om utsatthet för våld i nära relationer. I diagram E6 på följande sida framgår att 7 % av högstadieungdomarna blivit kontrollerade, hotade eller utsatta för våld av någon närstående en eller flera gånger. Bland gymnasieungdomar och unga vuxna har 10 % utsatts.

Av de som utsatts uppger 25 % att det hände under det senaste året, se diagram E7. 54 % utsattes för mer än 2-5 år sedan, och 21 % för mer än 6-10 år sedan.

E6. Har du varit kontrollerad, hotad eller utsatt för våld från någon närstående?

E7. Om du blivit kontrollerad, hotad eller utsatt för våld från någon närstående, när i tiden blev du kontrollerad, hotad eller utsatt för våld från någon närstående?

"TÄNK PÅ UNGDOMARNAS HÄLSA!!!"

- Svar på frågan om vad Åsele kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån kön, bakgrund och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, Hbtq-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under den senaste tiden. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en ytterligare aspekt, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad tidigare generationer kanske varit.³

1 SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

2 Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

3 Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

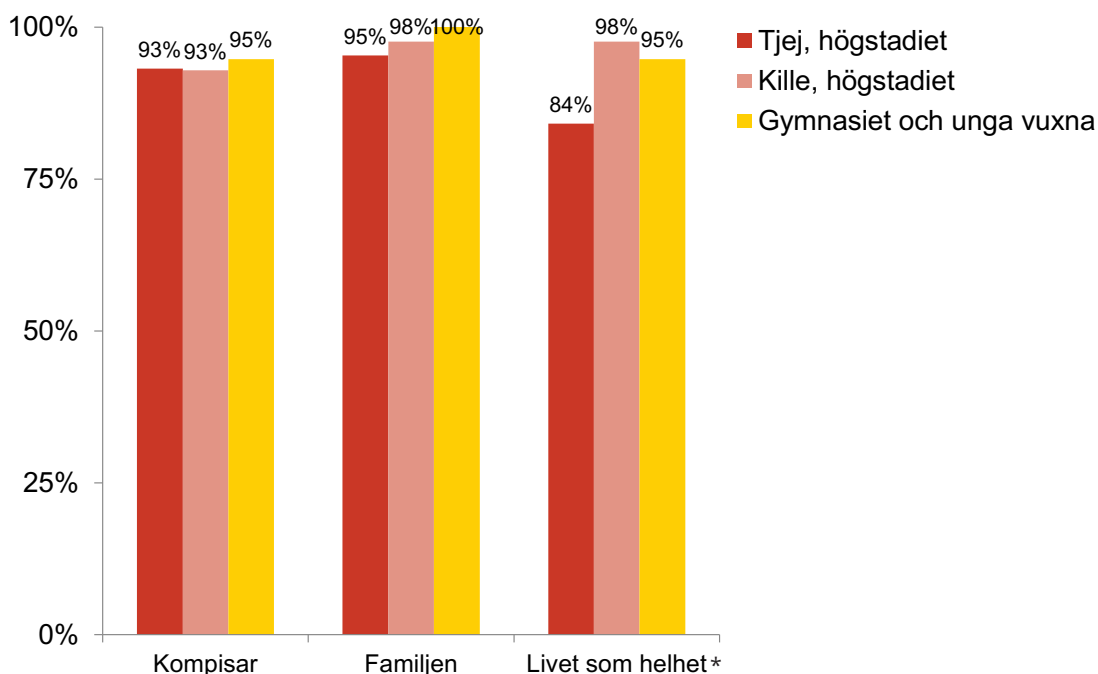
Relationer och nöjdhet med livet

Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel, mellan 93-100 %, av de svarande i Åsele är nöjda med kompisarna och familjen.

När det gäller livet i sin helhet är nöjdheten något lägre bland högstadietjejerna. Totalt 84 % av högstadietjejerna svarar att de är ganska eller mycket nöjda med livet som helhet.

F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?

Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

*Före 2022 löd formuleringen "Livet i sin helhet".

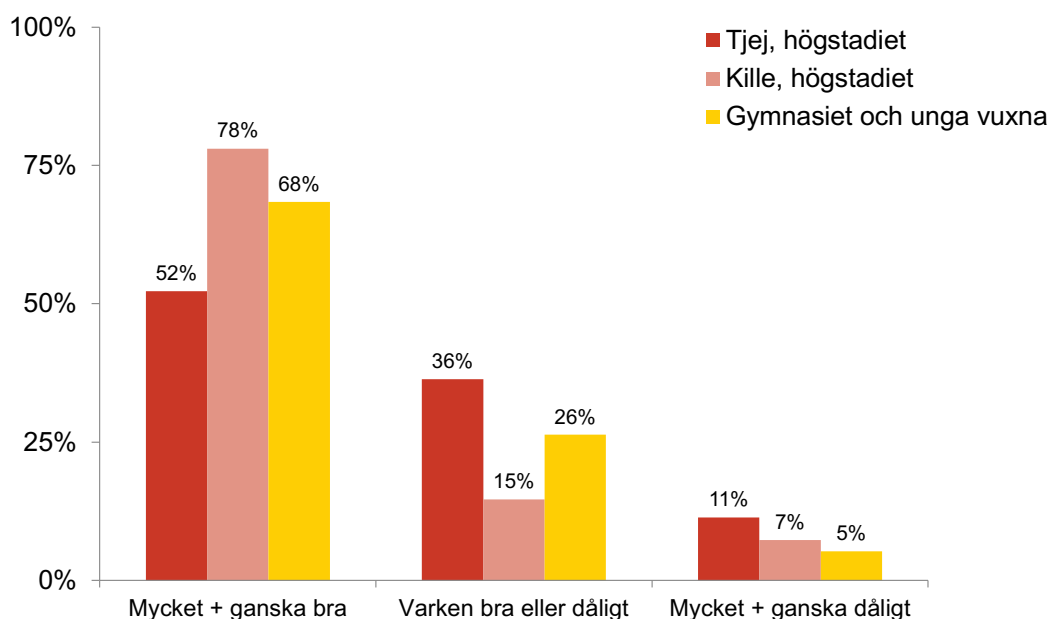
Självskattad hälsa

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.¹

I högstadiet i Åsele ser vi att andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra är lägre bland tjejer än bland killar. Bland tjejerna svarar 52 % att de mår mycket eller ganska bra. Motsvarande andel bland killarna är högre, 78 %. Tjejerna svarar även i något högre grad än killarna att de mår mycket eller ganska dåligt.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna svarar 68 % att de mår mycket eller ganska bra. En andel om 5 % mår mycket eller ganska dåligt.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018

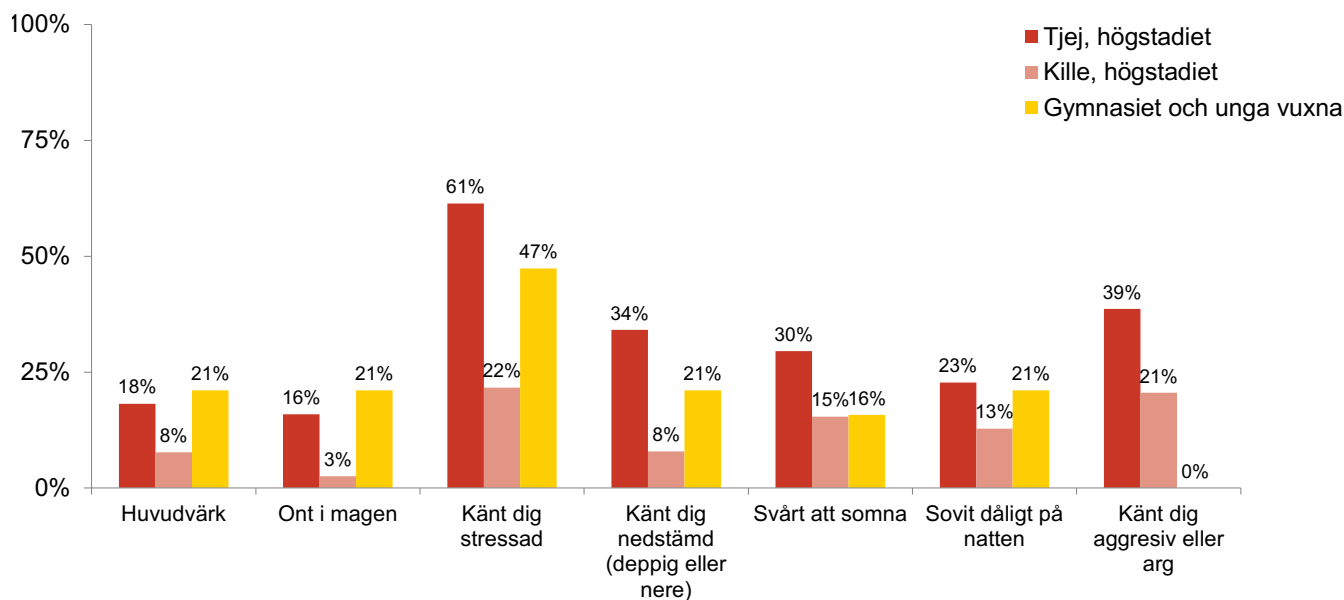
Psykiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvärerna regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Samtliga besvär upplevs i högre grad av högstadietjejer än av högstadiekillar. En stor andel av tjejerna, 61 %, svarar att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Motsvarande andel bland högstadiekillar är 22 %. Vad gäller nedstämdhet svarar 34 % av tjejerna att de känner sig nedstämda/deppiga flera gånger i veckan eller oftare. Bland killarna svarar 8 % detsamma.

Bland gymnasieungdomar och unga vuxna svarar störst andel, 47 %, att de känner sig stressade regelbundet.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

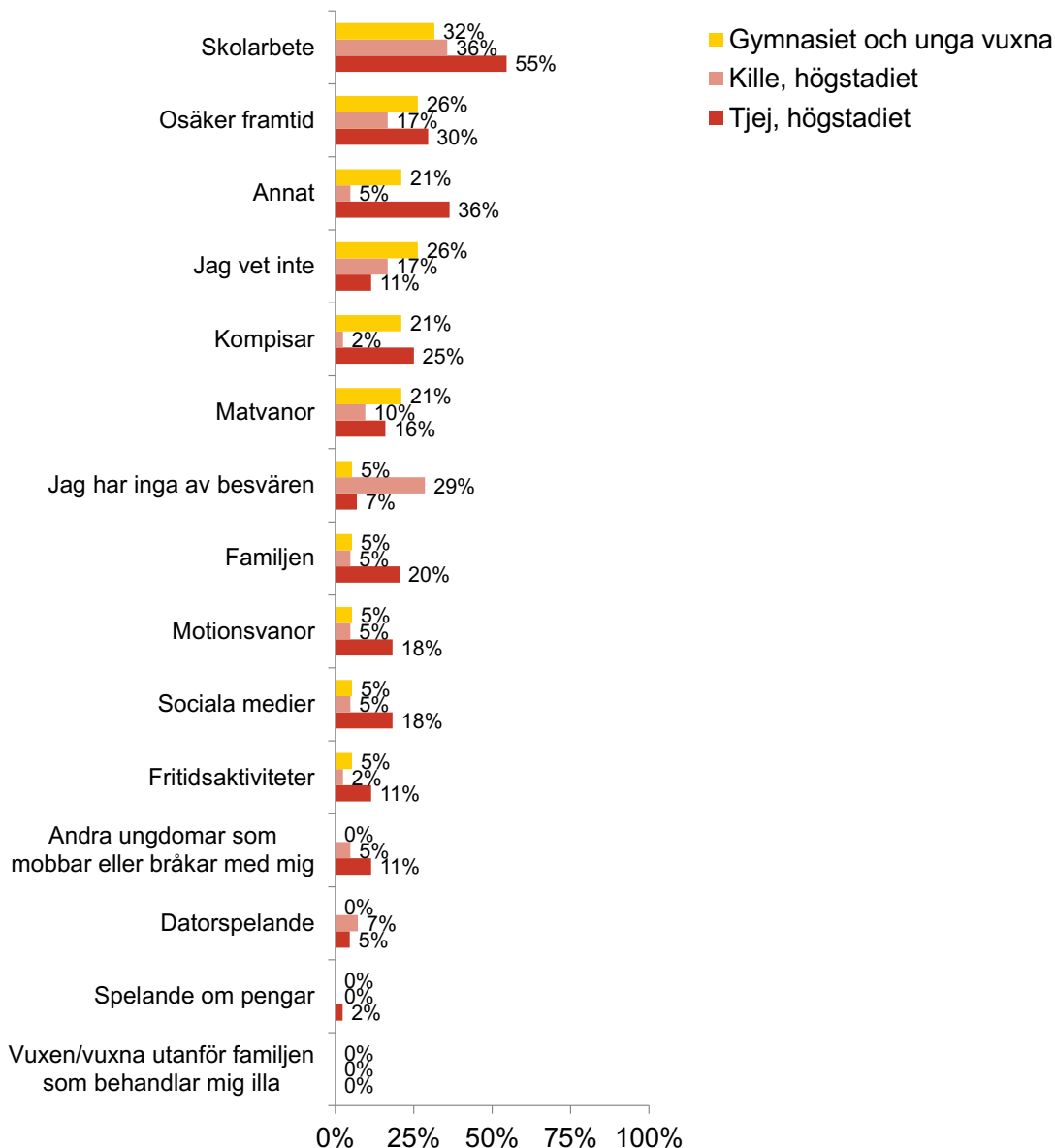

Orsaker till besvären

Ungdomarna fick i årets Lupp-undersökning även svara på en fråga om vad de själva tror att deras psykiska och somatiska besvär beror på. Skolarbete är det som flest tror att besvären beror på. Över hälften av högstadietjejerna, 55 %, tror att besvären beror på skolarbete. Andelen bland högstadiekillar är lägre, 36 %. En relativt hög andel av högstadietjejerna, 30 %, tror att besvären beror på en osäker framtid och 25 % tror att det beror på kompisar. Högstadiekillarna svarar i högre grad än högstadietjejerna att de inte några av de regelbundna besvären.

Även i de äldre åldersgrupperna är skolarbete det som störst andel, 32 %, uppger vara orsaken till deras besvär. 26 % tror att besvären beror på en osäker framtid, och en lika stor andel svarar att de inte vet.

F2a Om du har något av besvären i förra frågan, vad tänker du själv att dina besvär kan bero på?

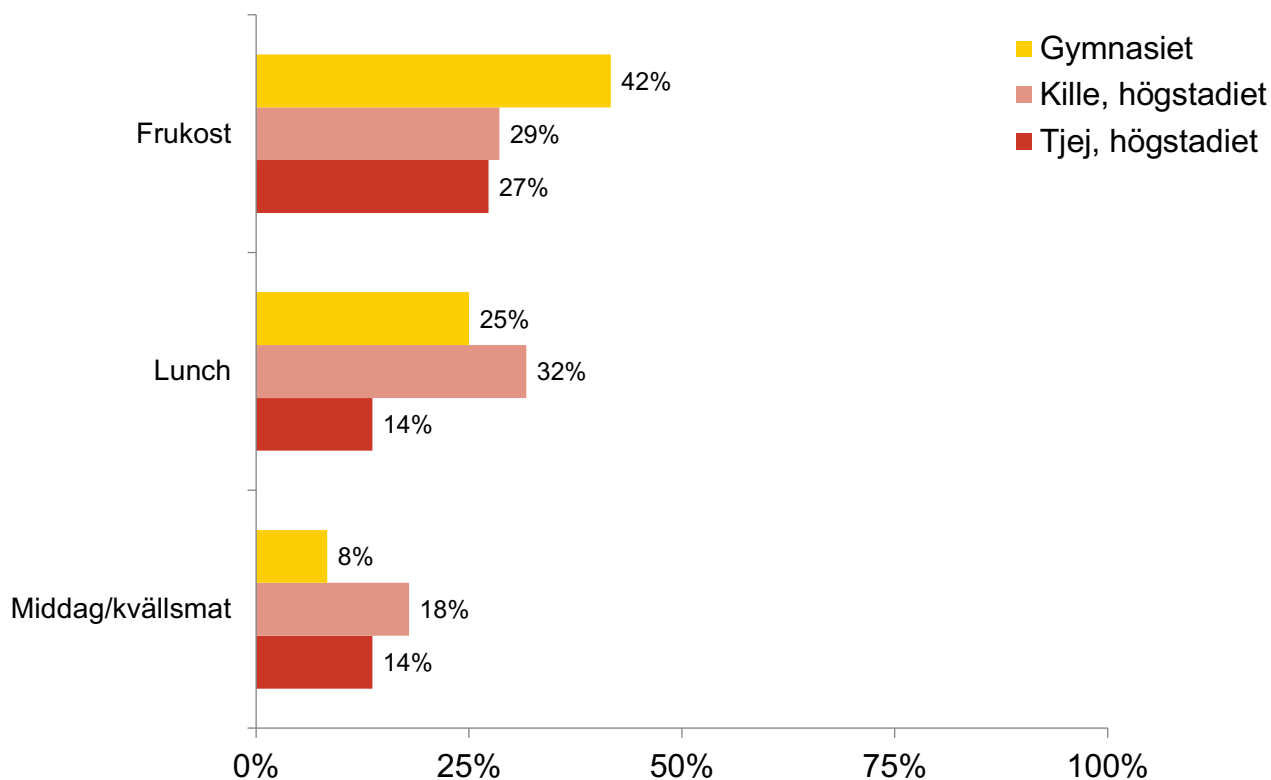

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. 27-29 % av högstadieungdomarna svarar att de brukar hoppa över frukosten. Högstadiekillarna svarar i högre grad än högstadietjejrna att de brukar hoppa över lunch och middag/kvällsmat.

Bland gymnasieungdomarna svarar störst andel, 42 %, att de brukar hoppa över frukosten och 25 % hoppar över lunchen. Endast en liten andel om 8 % brukar hoppa över middag/kvällsmat.

**F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare**

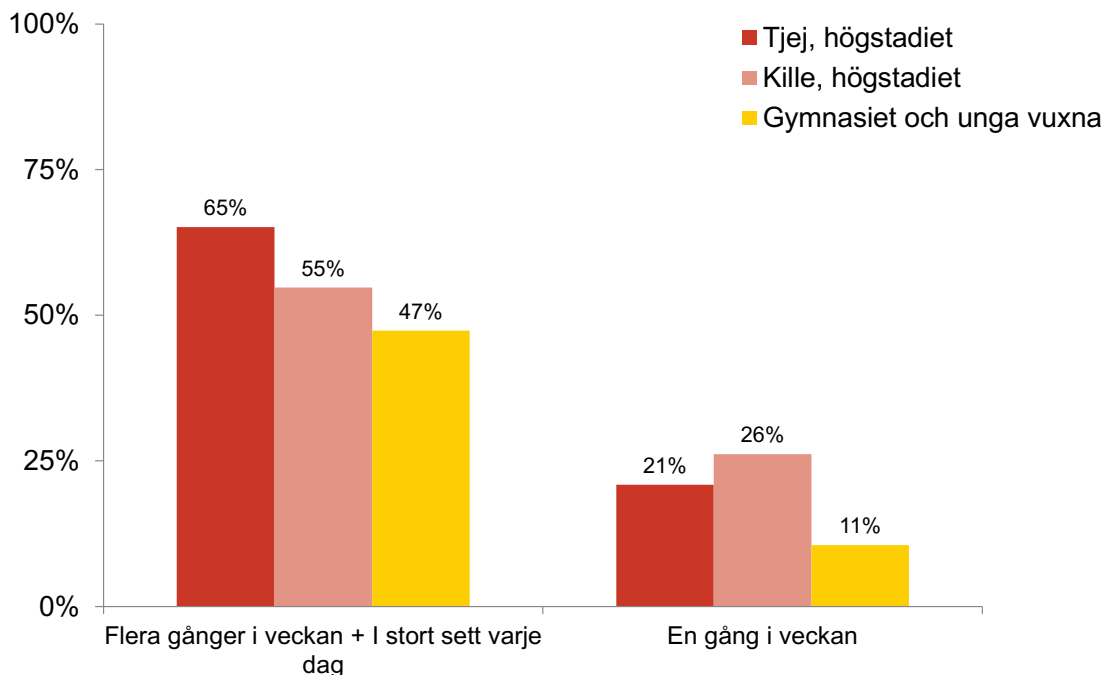
Träning och motion

Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹ Vad som framgår i diagram F4 på nästa sida är att en andel om 65 % av högstadietjejrna och 55 % av högstadiekillarna brukar träna flera gånger i veckan eller oftare. Mellan 21-26 % tränar en gång i veckan.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna uppger 47 % att de brukar träna flera gånger i veckan eller oftare. 11 % brukar träna en gång i veckan.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

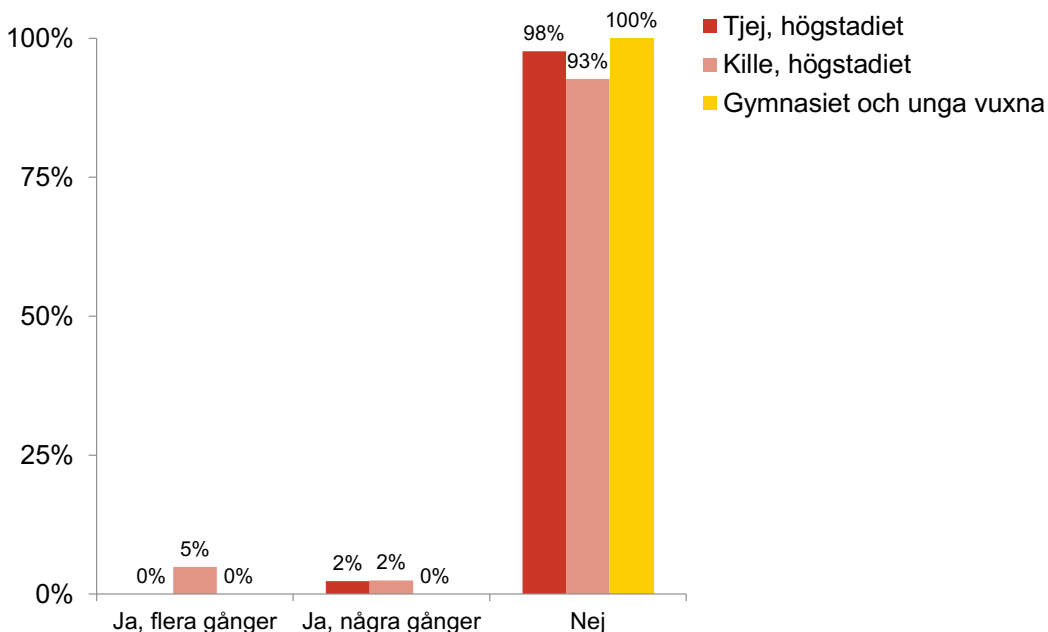
F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. En andel om 7 % av högstadiekillarna och 2 % av högstadietjejerna svarar att de någon eller flera gånger använt denna typ av medel. Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna svarar samtliga att de inte använt sig av några prestationshöjande medel.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol och tobak

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som röker minskat kraftigt särskilt under 2010-talet, medan snusningen ökat under de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer och minskat kraftigt under 2000-talet.¹

I Åsele ser vi i tabellen på följande sida att högstadiekillarna i högre grad än högstadietetjerna både snusar och röker cigaretter minst en gång per vecka. Totalt 12 % av killarna i högstadiet uppger att de brukar snusa och/eller röka cigaretter. Motsvarande andel bland tjejerna är 2-5 %. Högstadiekillarna uppger även i högre grad än högstadietetjerna att de brukar spela om pengar och ta koffeintabletter minst en gång i veckan.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna är det en hög andel, 26 %, som snusar minst en gång per vecka. En något mindre andel, 21 %, brukar dricka alkohol minst en gång i veckan. Av de som dricker så ofta uppger endast en liten andel om 8 % att de brukar dricka så de känner sig fulla minst en gång i veckan. Vad gäller rökning är det ingen i gruppen gymnasieungdomar som röker minst en gång i veckan.

¹ CAN:s nationella skolundersökning 2022

F6. Hur ofta brukar du...?

Röka cigaretter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	95%	88%	100%
Minst en gång per vecka	5%	12%	0%
Snusa	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	88%	74%
Minst en gång per vecka	2%	12%	26%
Dricka folköl	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	95%	89%
Minst en gång per vecka	2%	5%	11%
Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	95%	79%
Minst en gång per vecka	2%	5%	21%
Röka e-cigaretter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	93%	90%	100%
Minst en gång per vecka	7%	10%	0%
Ta koffeintabletter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	100%	95%	100%
Minst en gång per vecka	0%	5%	0%
Spela om pengar	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	100%	95%	95%
Minst en gång per vecka	0%	5%	5%
Dricka energidryck	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	81%	79%	79%
Minst en gång per vecka	19%	21%	21%

Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Gymnasiet och unga vuxna
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	för få svar	80%	92%
Minst en gång per vecka	för få svar	20%	8%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

Hur unga får tag på alkohol

Av de som någon gång druckit alkohol är det vanligast är att få tag på det via kompisar, kompisars syskon eller partner, följt av att ta från föräldrarna utan att de vet om det.

Endast en liten andel, totalt 3 % av högstadieungdomarna, svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. Bland gymnasieungdomarna uppger 42 % detsamma.

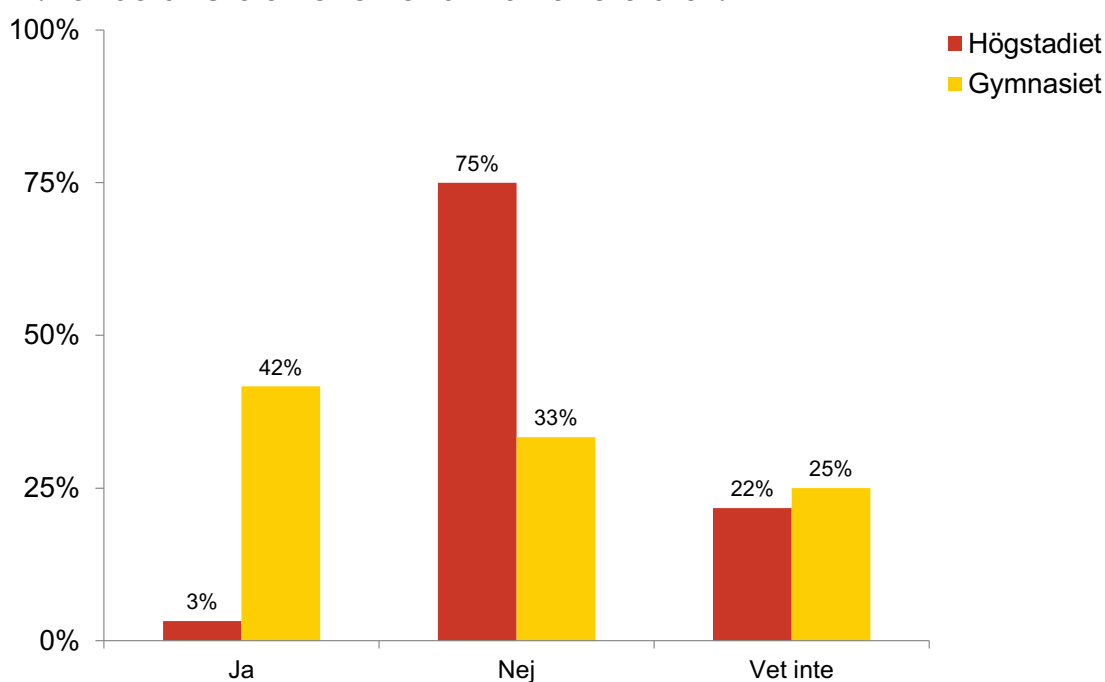
F6a. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

Frågan ställdes inte till de unga vuxna

Köper själv i affären	19%
Beställer på internet	3%
Handlar utomlands	0%
Tillverkar själv	6%
Får från mina föräldrar	13%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	22%
Från syskon	9%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	38%
Från annan vuxen	16%
På annat sätt	31%

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

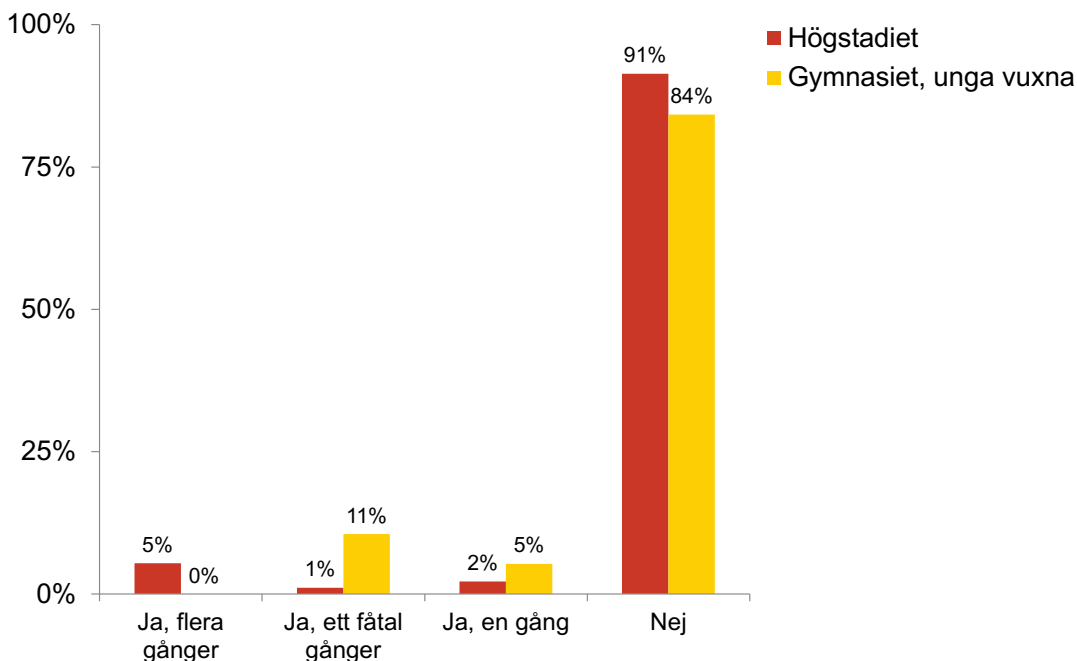
Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. 8 % av högstadieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika.

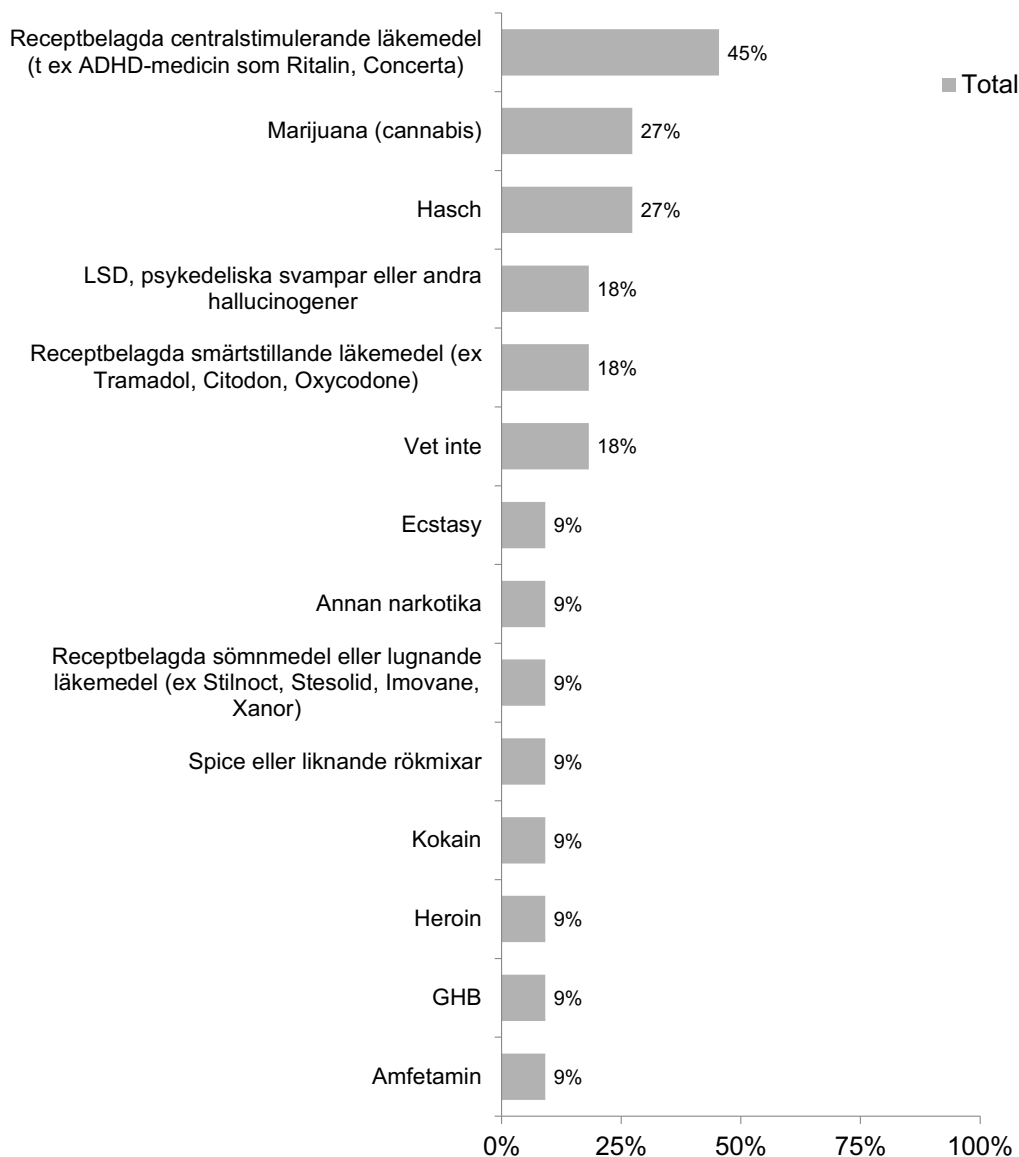
Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna uppger 16 % att de använt narkotika.

Som det framgår i diagram F8a på följande sida är receptbelagda centralstimulerade läkemedel den vanligaste drogsorten, följt av marijuana och hasch. Drygt en femtedel av de som använt narkotika har fått tag på det från någon person på orten, se diagram F8b. Störst andel svarar att de fått tag på det på annat sätt än de som listas.

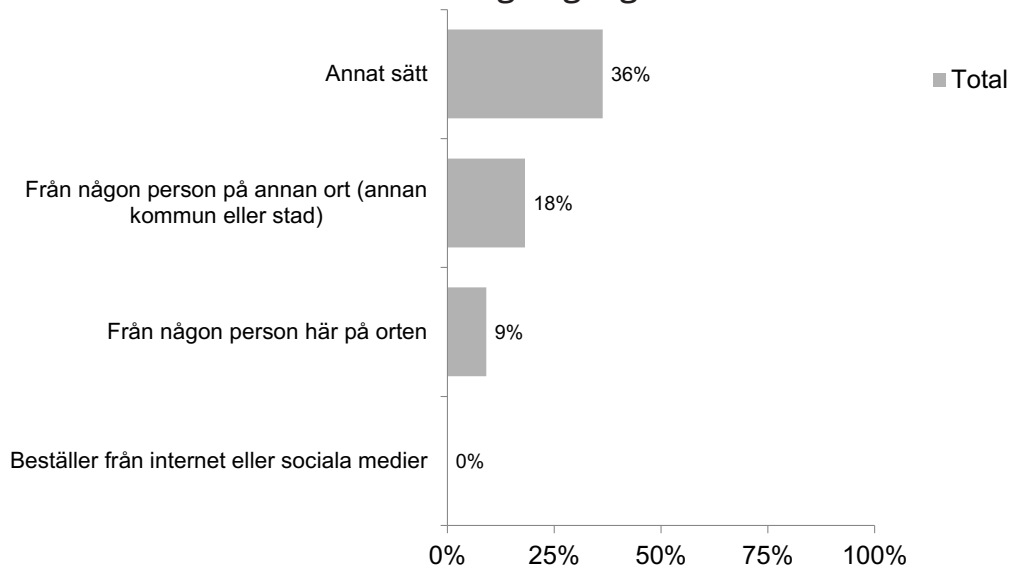
F8. Har du någon gång använt narkotika?

F8a. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8b. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i stor grad. Etableringsåldern har ökat och likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.¹

En fullföljd gymnasieutbildning är det viktigaste för att unga senare ska få ett arbete.² En annan sak som även kan vara viktig för kommunen är att arbeta för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, vilket också kan öka chanserna för en senare etablering på arbetsmarknaden.

I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar, mer studiebesök och möjligheten att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.³

"Locka hit fler företag så det blir en mer varierad arbetsmarknad. Finns ej så många branscher att välja på nu."

– Svar på frågan om vad Åsele kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

¹ Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

² Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

³ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

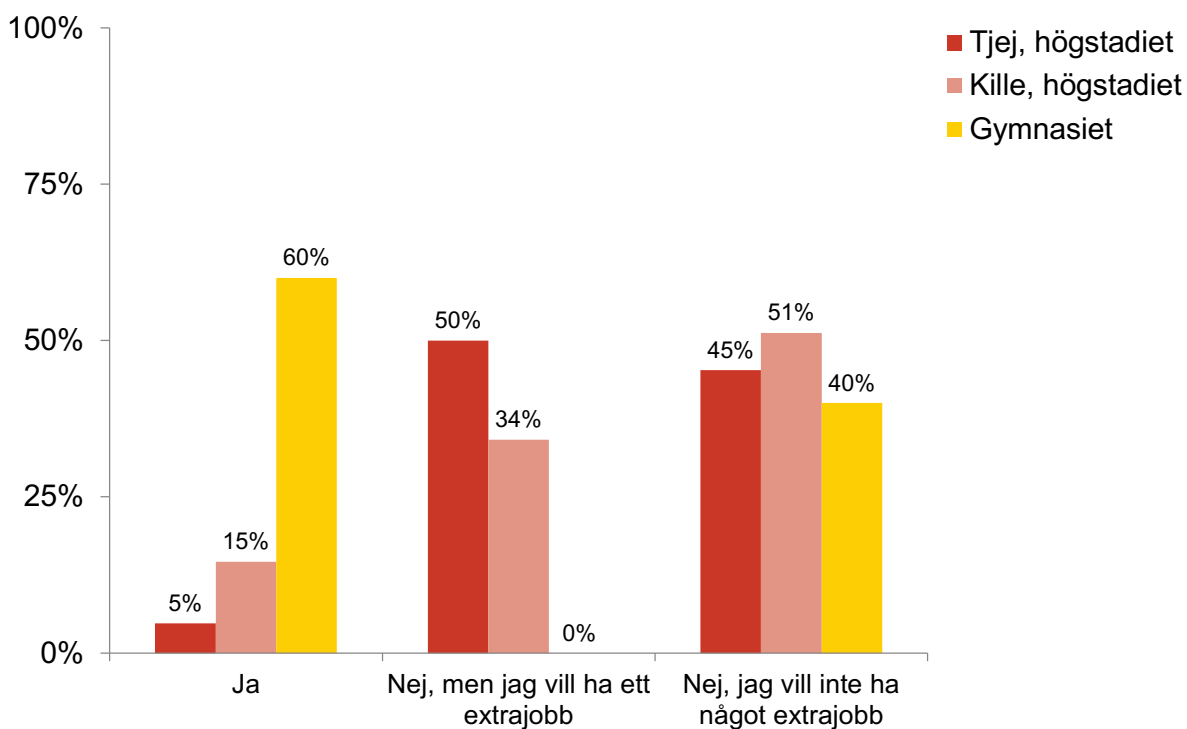

Extrajobb

En andel om 15 % av högstadiekillarna och 5 % av högstadietjejerna har ett extrajobb. Hälften av högstadietjejerna svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb, och strax över en tredjedel av högstadiekillarna svarar detsamma.

Bland gymnasieungdomarna svarar 60 % att de har ett extrajobb, och resterande 40 % svarar att de inte vill ha något extrajobb.

G1. Har du något extrajobb just nu?

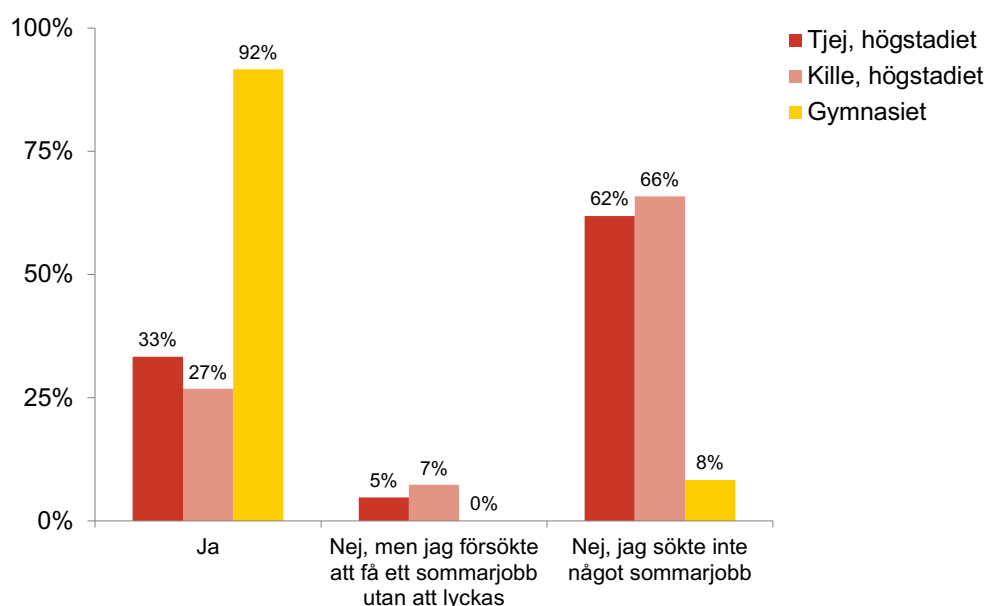
Sommarjobb

Andelen högstadieungdomar som hade ett sommarjobb den senaste sommaren är 27-33 %. Tjejer hade ett sommarjobb i något högre grad än killar, Mellan 5-7 % försökte få ett sommarjobb utan att lyckas.

I gymnasiet svarar en stor majoritet, 92 %, att de hade ett sommarjobb i somras.

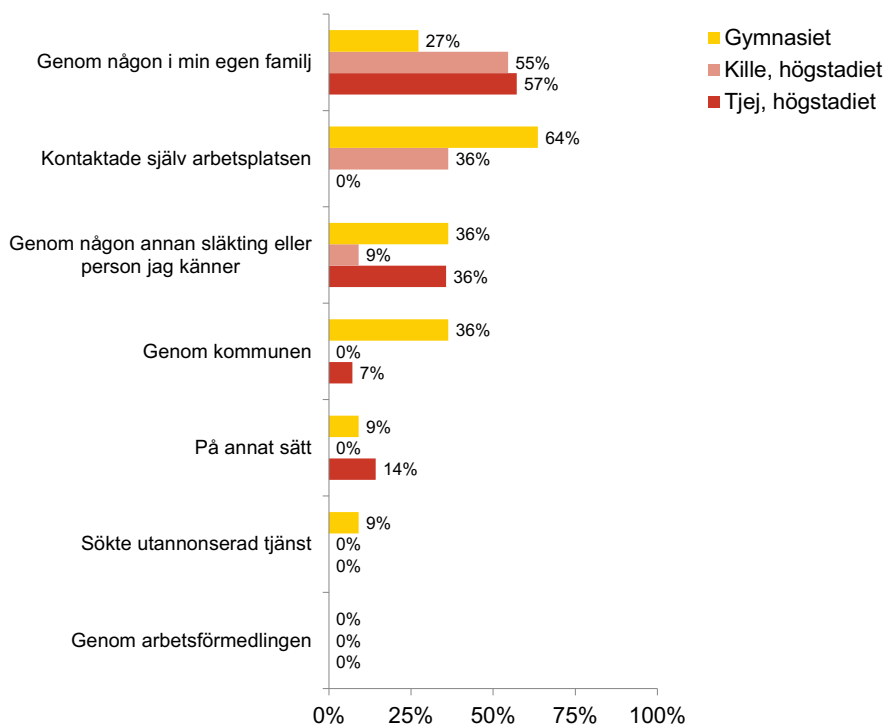
Majoriteten av högstadieungdomarna fick sitt sommarjobb genom någon i den egna familjen, se G2a nedan. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna är att man fått jobbet genom att själv kontakta arbetsplatsen.

G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G2a. Hur fick du ditt sommarjobb?

Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

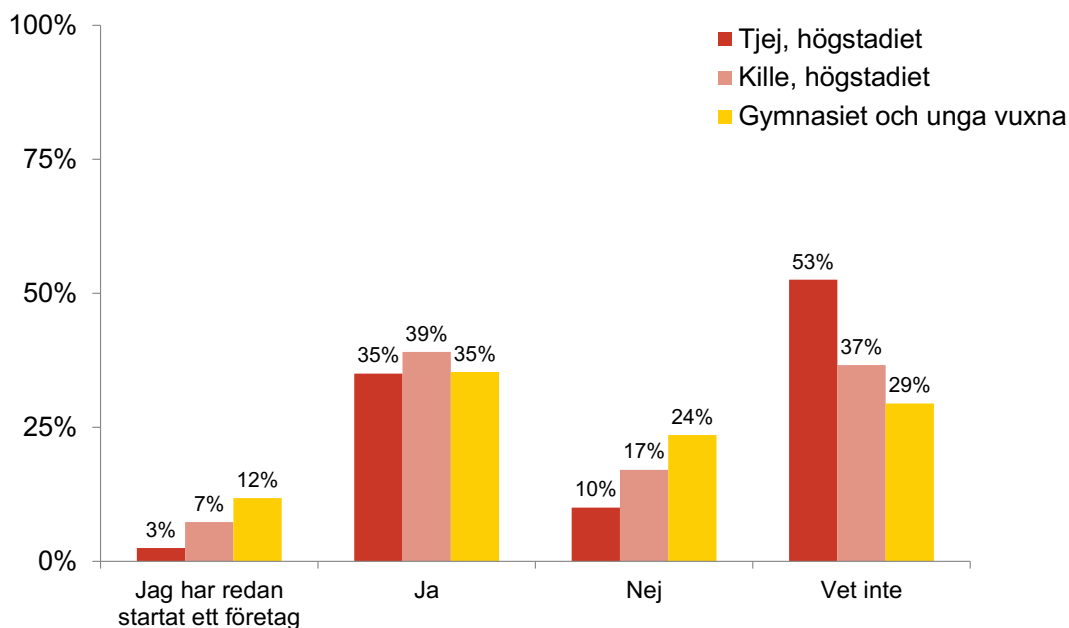

Inställning till eget företagande

Det ställdes även en fråga om de ungas inställning till att starta eget företag. 39 % av högstadietkillarna och 35 % av högstadietjejerna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget i framtiden. Därutöver svarar 3-7 % av högstadieungdomarna att de redan har ett företag.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna svarar 35 % att de kan tänka sig att starta eget, och 12 % har redan ett eget företag.

G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

***”Att det finns jobb,
fritidsaktiviteter, bra
skola, möjlighet för unga
att få testa jobba”***

– Svar på frågan om vad som är viktigt för att de unga ska trivas i Åsele kommun

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten ”Unga röster 2016” svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Flertalet studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplat till bland annat studieresultat och jobb möjligheter.

Även förändrade förutsättningar kopplat till rådande pandemi och klimatförändringarna är två ytterligare aspekter som kan bidra till oro bland unga, vilket bland annat tas upp i Bris rapport ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”. I rapporten konstateras också att relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga. Även oro över att hitta en bostad lyfts som en sak som kan bidra till att unga oroar sig för framtiden.²

¹ Mentor & Ungdomar.se ”Unga röster 2016.”

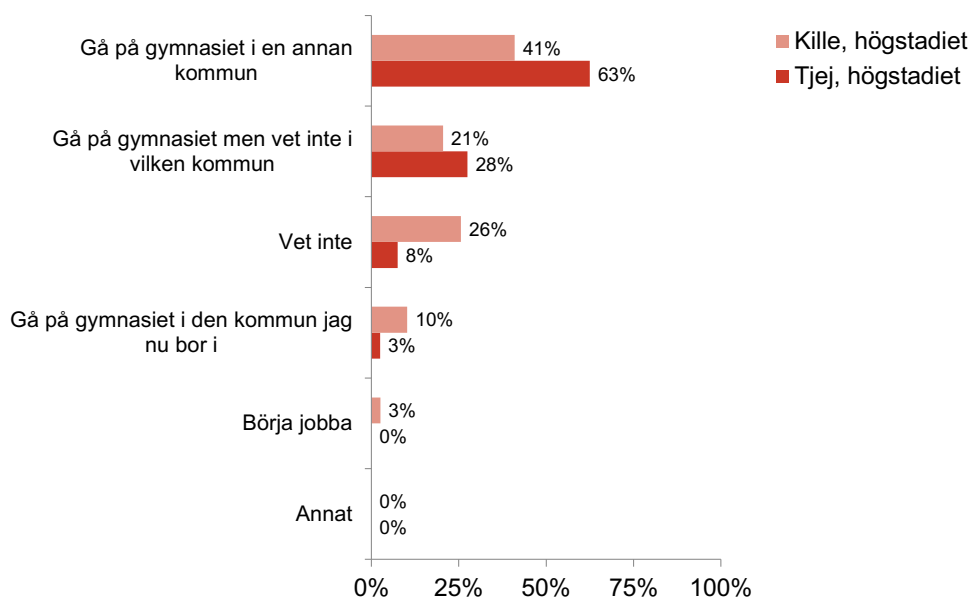
² Bris 2020: ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

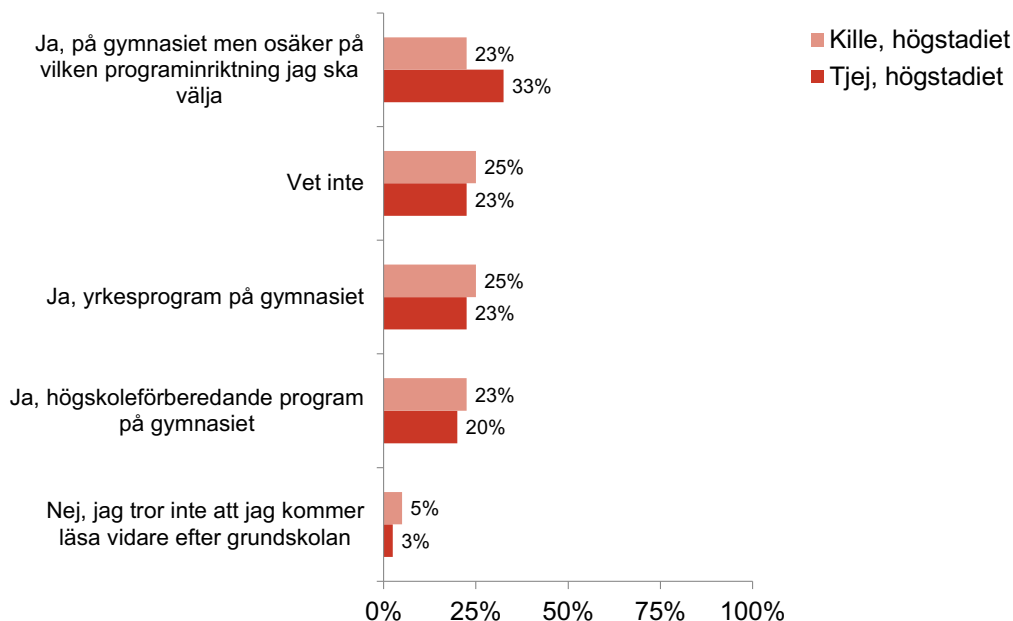
En stor majoritet av ungdomarna i högstadiet skulle helst gå en gymnasieutbildning (i kommunen eller på annan ort) efter grundskolan, se diagram H1a. En mycket liten andel, 3 % av killarna, vill helst börja jobba.

Som det framgår i diagram H1b svarar en stor majoritet av högstadieungdomarna att de kommer läsa vidare på gymnasiet, direkt eller senare. 23-25 % av ungdomarna vet inte om de kommer läsa vidare efter grundskolan, och 3-5 % tror inte att de kommer läsa vidare.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

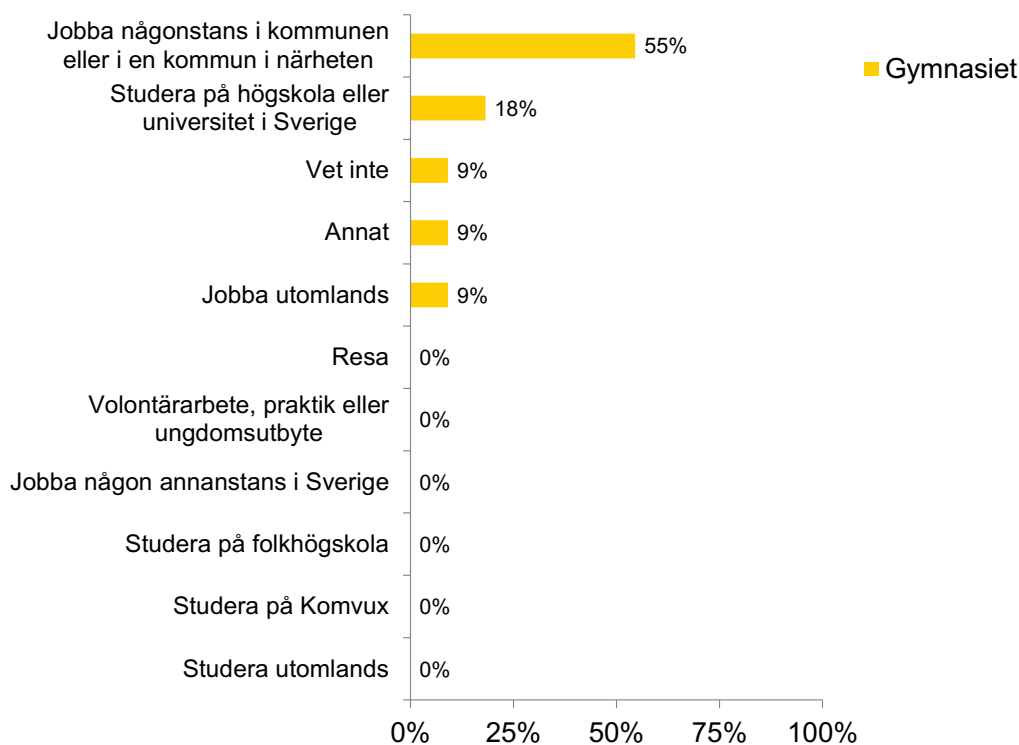

Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

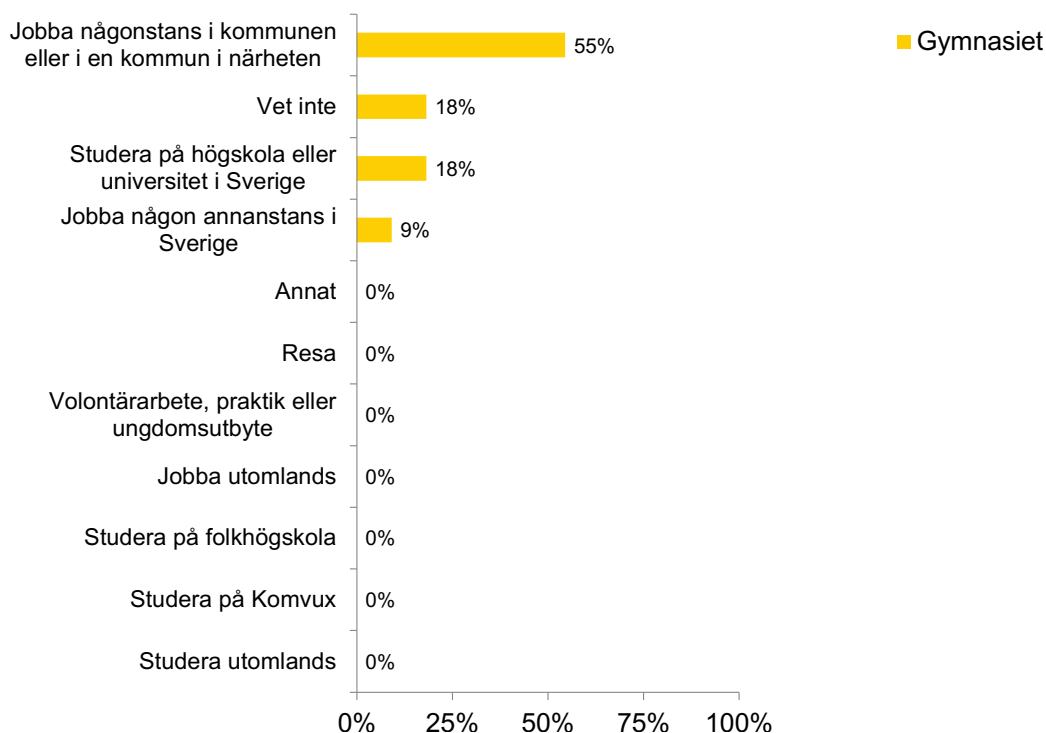
Över hälften, 55 %, av gymnasieungdomarna svarar att de helst vill jobba i kommunen eller i en kommun i närheten efter gymnasiet.

En lika stor andel tror även att de kommer att jobba direkt efter gymnasiet, se diagram H1d.

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

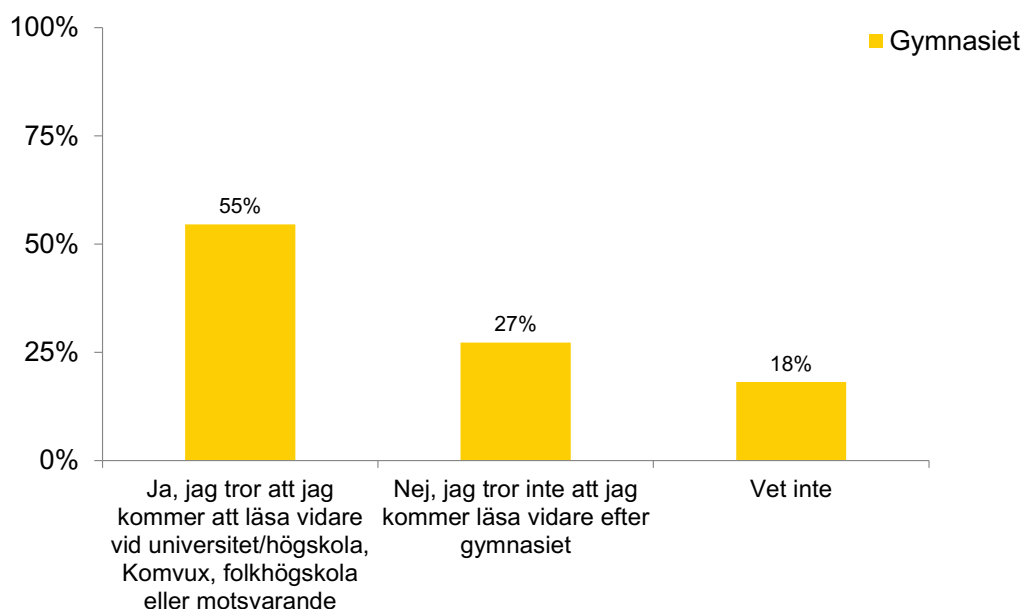

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

55 % av gymnasieungdomarna tror att de kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. 27 % tror inte att de kommer det, och 18 % svarar att de inte vet.

H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

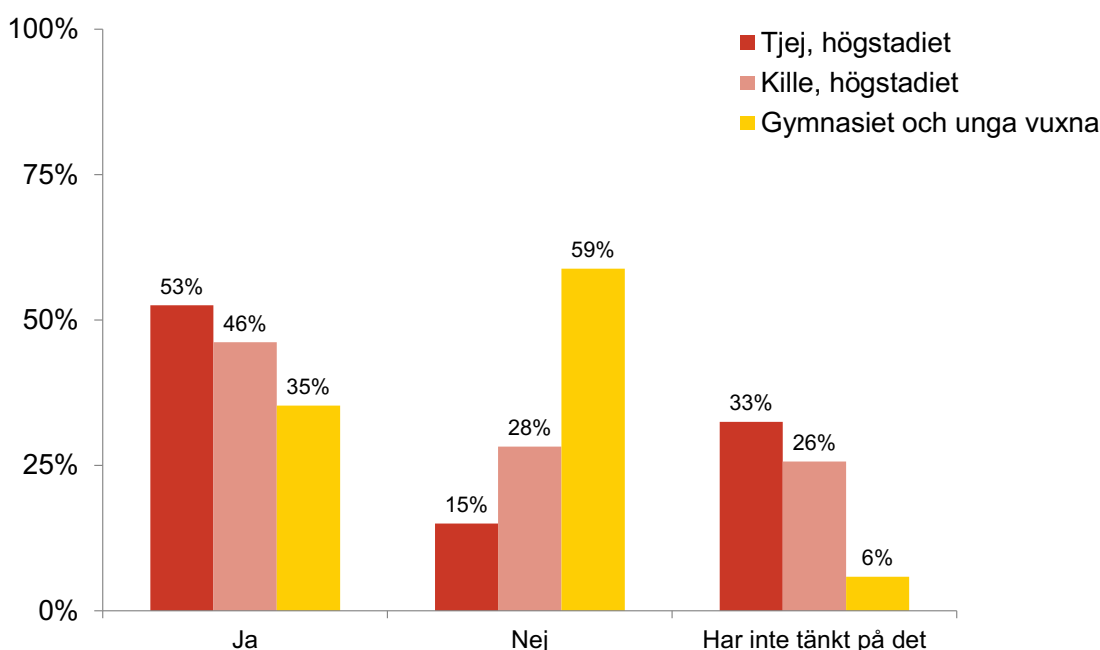

Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är något högre bland högstadietjejerna än högstadiekillarna. Strax över hälften, 53 %, av högstadietjejerna tror att de kommer flytta. Motsvarande andel bland högstadiekillarna är 46 %.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna tror 35 % att de kommer flytta.

H3. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?*

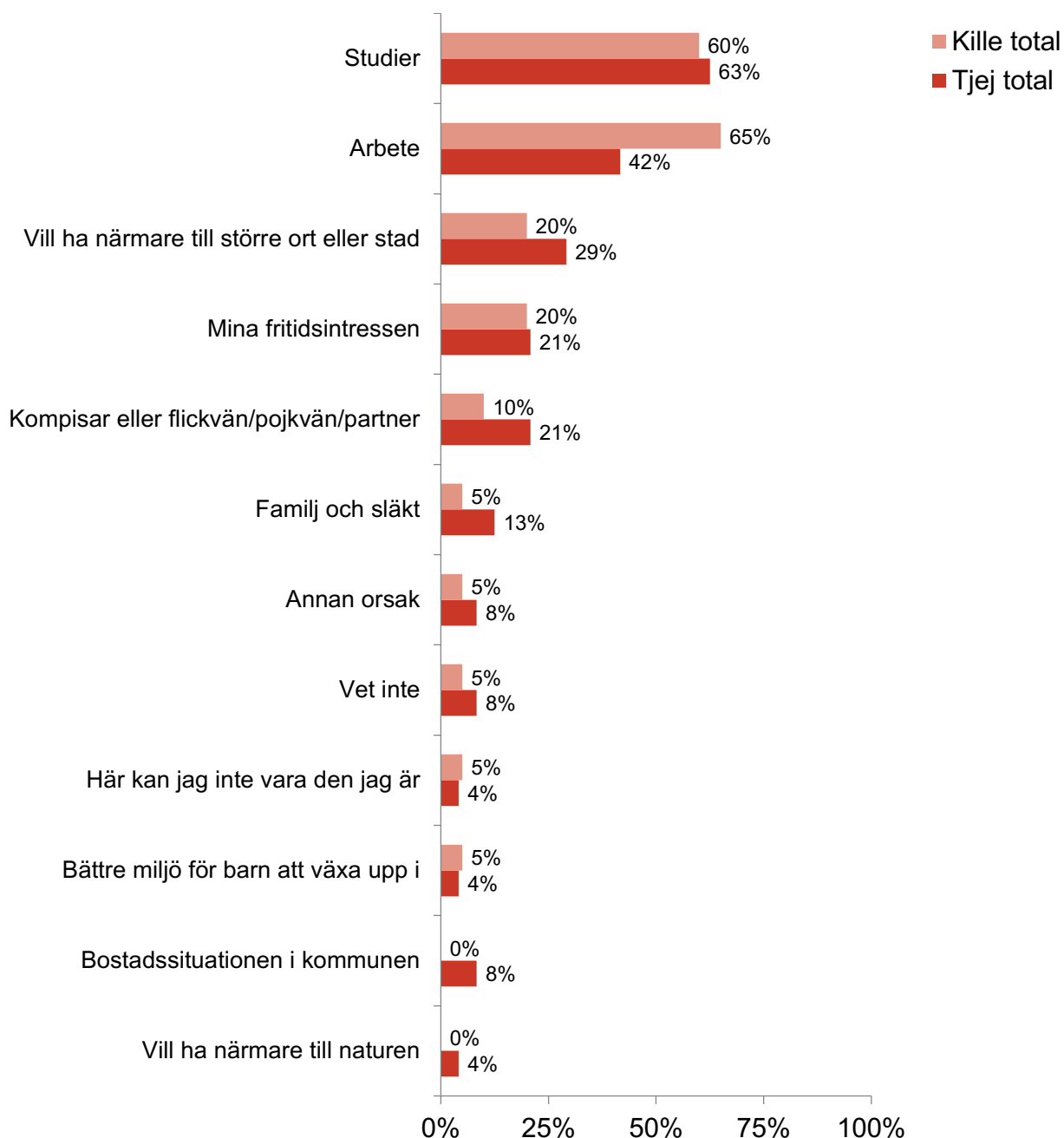

*För åldersgruppen 19-25 år lyder frågan "Tror du att du kommer flytta från kommunen där du bor inom de närmaste 5 åren?"

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller fortsatta studier. Killar tror i särskilt hög grad att de kommer flytta på grund av arbete.

H4. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?

Besvarades endast av de som tror de kommer flytta*

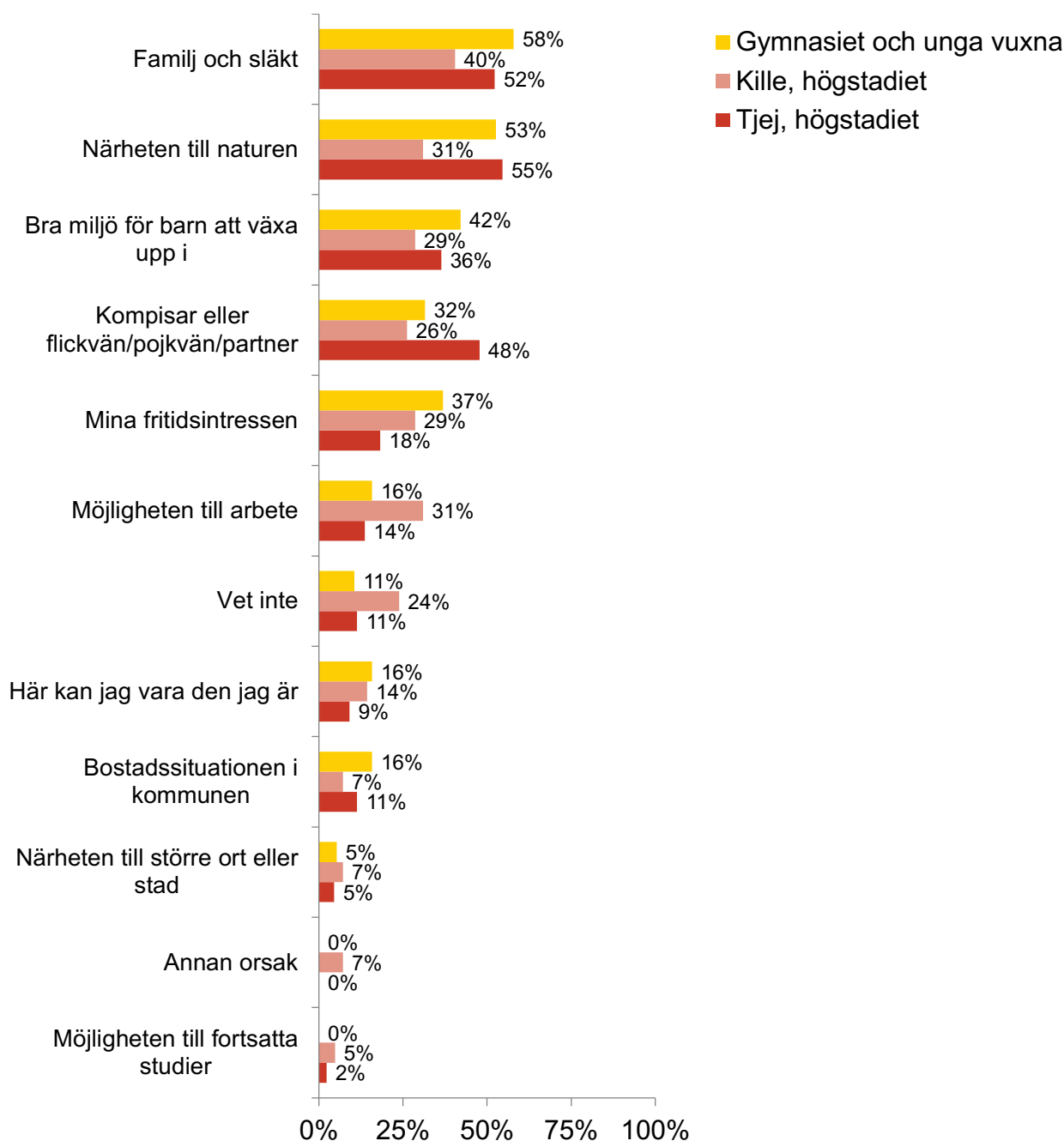
*Frågorna redovisas nedbrutet på kön på grund av för få svar för att redovisas utifrån ålder

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i Åsele kommun. Familj och släkt, kompisar eller partner och närheten till naturen är de skäl som flest högstadieungdomar uppger. En relativt hög andel av högstadiekillarna, 29-31 %, svarar även att deras fritidsintressen samt möjligheten till arbete är det bästa med kommunen.

Familj och släkt, närheten till naturen och kompisar eller partner är även tre av de skäl som gymnasieungdomarna och de unga vuxna i högst grad uppger. Även fritidsintressen samt bra miljö för barn att växa upp i hör till de främsta skälen.

H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

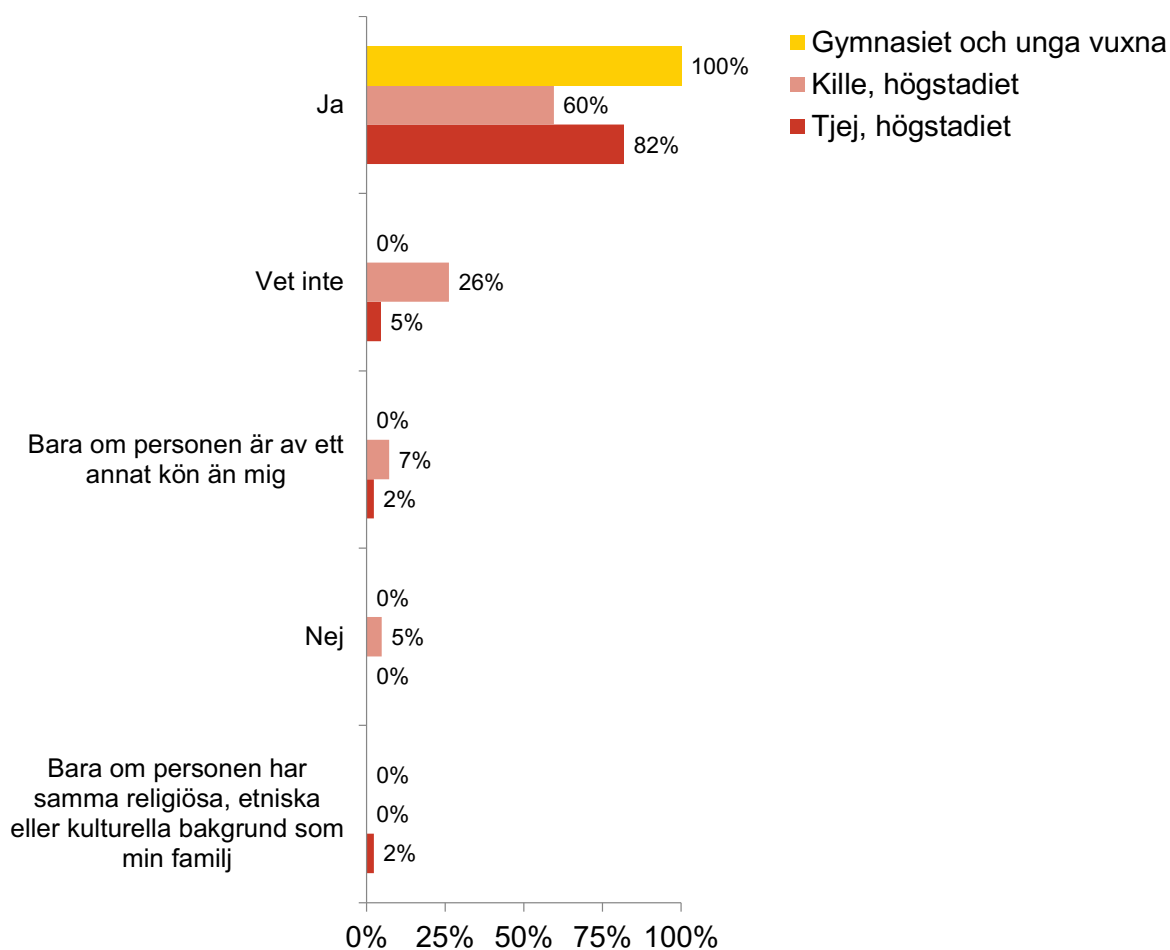

Vilka unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida de unga får gifta sig med vilka de vill. 60 % av högstadietkillarna och 82 % av högstadietjejerna svarar att de får det. En andel om 26 % av högstadietkillarna svarar att de inte vet, och 7 % får bara gifta sig med en person av annat kön än de själva.

Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna svarar samtliga att de får gifta sig med vem de vill.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

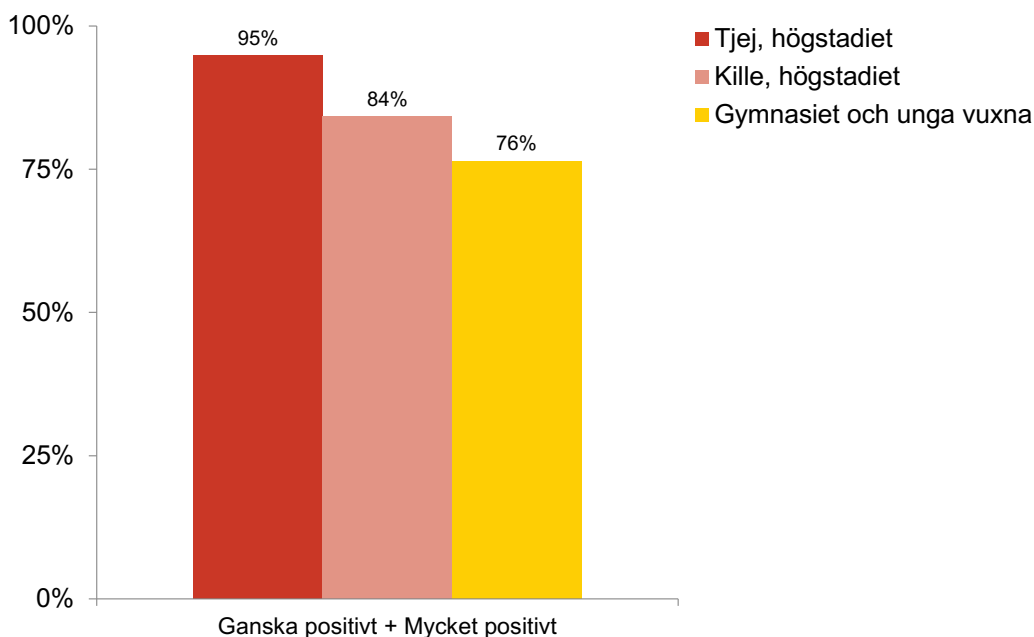

Framtid

Som framgår i diagram H7 svarar en stor andel av högstadieungdomarna, 95 % av tjejerna och 84 % av killarna, att de ser ganska eller mycket positivt på framtiden. Bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna ser 76 % ganska eller mycket positivt på framtiden.

H7. Hur ser du på framtiden?

Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

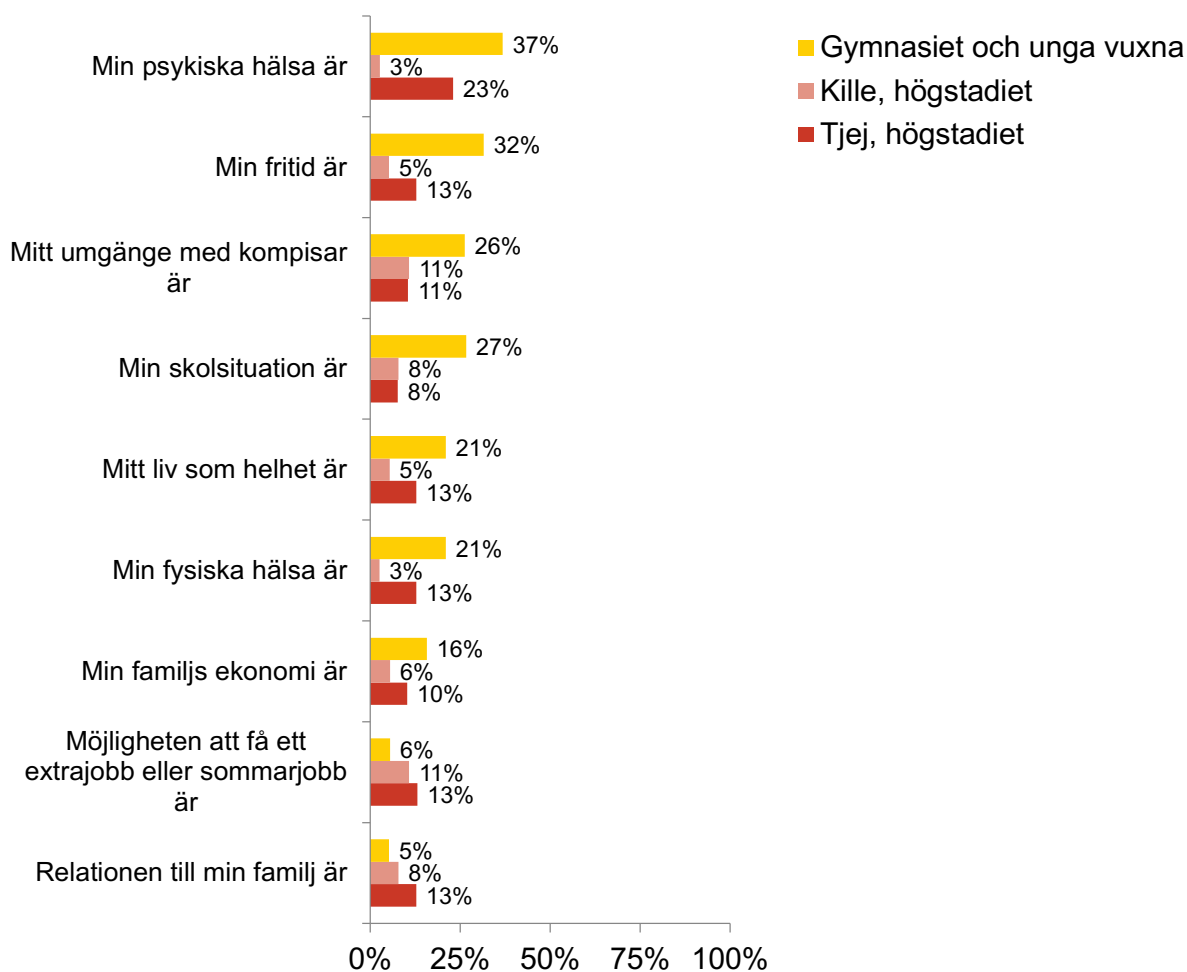
Corona-pandemin

Det ställdes även en fråga om hur ungdomarna och de unga vuxna har påverkats av Corona-pandemin.

Utifrån diagrammet på följande sida kan vi se att en relativt hög andel av högstadie-tjejerna, 23 %, svarar att deras psykiska hälsa blivit lite eller mycket sämre på grund av pandemin. Andelen bland högstadiekillarerna är lägre, 3 %. Tjejer svarar även i högre grad än killar att bland annat deras fysiska hälsa blivit sämre. Mellan 11-13 % av högstadieungdomarna svarar att möjligheterna till extrajobb eller sommarjobb blivit sämre, och 8 % anser att skolsituationen blivit sämre.

Även bland gymnasieungdomarna och de unga vuxna uppger en relativt hög andel, 37 %, att deras psykiska hälsa blivit sämre. 32 % uppger att deras fritid blivit sämre, och 26-27 % att umgänget med kompisar och/eller skolsituationen blivit sämre. För övriga alternativ är andelarna lägre.

H8. Om du tänker på hur det är nu och hur det var innan Corona-pandemin började – På vilket sätt har ditt liv förändrats på grund av Corona-pandemin?
Andel som svarat "Lite sämre" eller "Mycket sämre".

H9. Vill du tillägga något om hur Corona-pandemin har påverkat dig?

"Nej, för de är som en vanlig sjukdom. Förutom för dom som är äldre och någon sjukdom."

– Tjej, högstudiet

"Man har börjat bli mer försiktig"

– Kille, högstudiet

"Sluta hockey"

– Kille, högstudiet

H10. Vad tycker du är viktigt för att du ska trivas i Åsele kommun?

I Åsele kommun ställdes även en fråga om vad de unga tycker är viktigt för att de ska trivas i kommunen. Vänner/familj och fritidsaktiviteter nämns av flera. Även jobbmöjligheter och bra skolor nämns av några. Ytterligare saker som nämns är bland annat trygghet och att det är lugnt och tyst.

Några citat redovisas nedan.

"Bra affärer och bra idrottsförening"

- Kille, högstadiet

"Vuxna som lyssnar."

-Tjej, högstadiet

"Ett bra kompisgäng och en hobby för att ha något att göra på dagarna"

- 16-25-åring

"Att alla bor kvar"

-Tjej, högstadiet

"Att olika aktiviteter för både äldre och yngre genomförs. Dvs, sport & UG som till exempel"

- 16-25-åring

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Brottsförebyggande rådet 2009: Grövre våld i skolan
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: CAN:s nationella skolundersökning 2022
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Länsstyrelsen Västerbotten 2015: Idrott och normer
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2010: Fokus 10: Om ungas inflytande
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5: "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

